

Φουρνιώτικα Νέα

ΑΘΗΝΑ • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2021 • Αριθ. φύλλου 115 • Γραφεία: ☒ Ιπποκράτους 164B, 114 71 Αθήνα ☎ 210 6431251
e-mail: ikanitakis@gmail.com • Ιστοσελίδα: www.sfff.gr

Τα εμβόλια εναντίον του ιού SARS-CoV-2 και η αναγκαιότητα του εμβολιασμού

Τα εμβόλια διαχρονικά και ιστορικά έχει αποδειχθεί ότι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην επιβίωση του ανθρώπινου γένους στον πλανήτη γη. Η δήλωσή μου αυτή δεν σχετίζεται με προσωπική άποψη, αλλά με την ιστορική και κυρίως επιστημονική τεκμηρίωση μέσα από την παγκόσμια βιβλιογραφία.

Το εμβόλιο είναι ένα σκεύασμα που χρησιμοποιείται για την απόκτηση ανοσίας σε κάποιο νόσο. Τα εμβόλια μας βοηθούν να αναπτύξουμε ανοσία χωρίς να χρειάζεται πρώτα να αρρωστήσουμε.

Με εξαίρεση την επάρκεια και την ποιότητα του πόσιμου νερού, καμία άλλη ανθρώπινη παρέμβαση στον πλανήτη σε ό,τι αφορά στην υγεία, δεν έχει την αποτελεσματικότητα του εμβολιασμού στη μείωση των λοιμώξεων. Κάθε χρόνο, τα εμβόλια αποτρέπουν περισσότερους από 3 εκατομμύρια θανάτους και σώζουν 750.000 παιδιά από αναπηρίες. Πριν από τα εμβόλια, οι λοιμώξεις νόσοι απειλούσαν την υγεία και τις ζωές δεκάδων χιλιάδων παιδιών και ενηλίκων κάθε χρόνο. Πριν 200 χρόνια ο Edward Jenner, ήταν ο πρώτος ο οποίος παρατήρησε ότι η μόλυνση από τον ιό της ευλογίας της αγελάδας είχε προστατευτική δράση έναντι της ευλογίας του ανθρώπου. Πέρασαν 80 χρόνια για να παραχθεί το εμβόλιο του δαμαλισμού μετά την παρατήρηση του E. Jenner και το εμβόλιο αυτό ήταν το 1ο στην ιστορία της ανθρωπότητας και έτσι άρχισε ο συστηματικός εμβολιασμός. Στην Ελλάδα ο δαμαλισμός έγινε υποχρεωτικός δια νόμου το 1936.

Η ευλογία, είναι μολυσματική νόσος που προσβάλλει αποκλειστικά τον άνθρωπο και προκαλείται από δυο στελέχη ιών του γένους Variola. Το ποσοστό θνησιμότητας πριν την ανακάλυψη του εμβολίου ήταν 40% με βάση την διεθνή βιβλιογραφία. Σήμερα χάρη στον εμβολιασμό (εμβόλιο δαμαλισμού) έχει εξαλειφθεί από τον πλανήτη μας, με τελευταία διάγνωση ανθρώπου που είχε προσβληθεί από ευλογία, το 1977.

Το 1980 ανακοινώθηκε επισήμως από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) ότι η ευλογία λόγω του εμβολίου, έχει εξαλειφθεί από τον κόσμο. Η **Εικόνα 1** παρουσιάζει

Εικόνα 1

Γράφει ο: Κωνσταντίνος Ν. Δεμέτζος

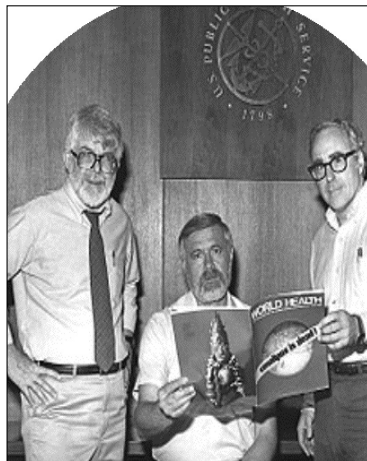
Καθηγητής Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,

Πρόεδρος της Ελληνικής Επιστημονικής Φαρμακευτικής Εταιρείας (ΕΦΕ) Ακαδημαϊκός, Τακτικό μέλος Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών, Τάξη IV, Φυσικών Επιστημών • Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών 2018

ζει παιδιά προσβεβλημένο από τον ιό της ευλογίας και η **Εικόνα 2**, την ανακοίνωση της εξάλειψης της ευλογίας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

Μια σειρά εμβολίων όπως της πολιομυελίτιδας, - η **Εικόνα 3** δείχνει τον Τζόννας Σολκ το 1955 κρατώντας δύο δοχεία που περιέχουν εμβόλιο της πολιομυελίτιδας -που όλοι μας κάναμε, αλλά και πολλά ακόμα που υποχρεούμεθα να κάνουμε όταν ταξιδεύουμε σε χώρες όπως π.χ. η Ινδία, δημιουργήσαν τείχος προστασίας παγκοσμίως και έσωσαν εκατομμύρια συνανθρώπων μας από τον θάνατο. Το 1994 ανακοινώθηκε η εξάλειψη της πολιομυελίτιδας από τις ΗΠΑ, το 2002 από την Ευρώπη, ενώ το 2014 από

☞ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην 5η σελ.

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Εδώ Φουρνή...

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗ ΦΟΥΡΝΗ ΤΟ 2021

Για άλλο ένα καλοκαίρι, το δεύτερο, η Φουρνή, πέρασε τους καλοκαιρινούς μήνες, με τον φόβο της πανδημίας του Κορωνοϊού, να πλανάται στις σκέψεις και στις ενέργειες όλων μας.

Παρά όμως τις αρνητικές επιπτώσεις στις συνήθειες μας και τους

Γράφει ο
**ΝΙΚΟΣ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗΣ**
Γεωπόνος

τρόπους καθημερινής διαβίωσής μας, η Φουρνή έζησε ένα καλοκαίρι με μεγάλη κίνηση και ζωντάνια, που θύμιζε περασμένα καλοκαίρια.

Η προσέλευση των ξενιτεμένων Φουρνιωτών και φίλων της Φουρνής ήταν πολύ μεγάλη με τη νεολαία να κρατάει το προβάδισμα. Έτσι η Φουρνή ζωντάνεψε αυτούς τους καλοκαιρινούς μήνες, με τους δρόμους και τα σοκάκια να είναι γεμάτα κόσμο με μεγάλη κινητικότητα. Επίσης και στα μαγαζιά -ταβέρνες- του χωριού η κίνηση ήταν πολύ μεγάλη, ιδίως τις βραδινές και νυκτερινές ώρες. Από μια καταμέτρηση όλοι οι ξενιτεμένοι Φουρνιώτες και φίλοι της Φουρνής, οι οποίοι κατά τεκμήριο έρχονται κάθε χρόνο, δεν παρέλειψαν και φέτος να έλθουν. Το μυαλό και η σκέψη μας, με

Από την γιορτή του Τιμίου Σταυρού

☞ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην 8η σελ.

Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συλλόγου Φουρνιωτών και Φίλων Φουρνής Κρήτης

Και φέτος τον Αύγουστο πραγματοποιήθηκε στον αύλειο χώρο του σχολείου της Φουρνής η Γ.Σ. του Συλλόγου μας η οποία είχε ως θέματα:

1. Τον οικονομικό απολογισμό και την παρουσίαση στα μέλη της Γ.Σ. των πεπραγμένων του απερχόμενου Δ.Σ. του συλλόγου το οποίο συμπλήρωσε την εκ του καταστατικού προβλεπόμενη διετή θητεία συν ένα επιπλέον χρόνο λόγω των έκτακτων απαγορεύσεων συγκεντρώσεων το καλοκαίρι του 2020 οφειδόμενων στην πανδημία COVID-19.
2. Την εκλογή νέου Δ.Σ.

Η Γ.Σ. πραγματοποιήθηκε ανεξαρτήτως απαρτίας (η πρώτη Γ.Σ. δεν είχε την από του καταστατικού προβλεπόμενη απαρτία των μελών του συλλόγου). Η παρουσία των μελών του Συλλόγου δεν ήταν αριθμητικά ικανοποιητική. Ας ελπίσουμε πως αιτία ήταν ο φόβος των συγκεντρώσεων λόγω κορωνοϊού, αν και η συνάντηση ήταν υπαίθρια και τηρήθηκαν οι αποστάσεις και η χρήση μάσκας. Ελπίζουμε, σε επόμενη συγκέντρωση το ενδιαφέρον των μελών να είναι αυξημένο.

Μετά την ανάγνωση των πεπραγμένων της τριετίας από την Πρόεδρο του απερχόμενου Δ.Σ., η Πρόεδρος, εκπροσωπούσα την Ταμία κα Μαρία Τουτουδάκη-Ντούζου η οποία για λόγους ανωτέρας βίας δεν παρευρίσκειτο στην Γ.Σ., παρουσίασε αναλυτικά τα οικονομικά δεδομένα του συλλόγου. Τα οικονομικά μας φαίνεται ότι να μεν ποσοτικά είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο, αλλά αν λάβει κανείς υπόψη τις πάγιες υποχρεώσεις του συλλόγου μας και κυρίως τα εξόδα έκδοσης και αποστολής της εφημερίδας μας, καθώς και την μείωση του ύψους των συνδρομών λόγω της οικονομικής και υγειονομικής κρίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι είμαστε σε οριακό επίπεδο. Δόθηκε η ευκαιρία και η επίτιμος ταμία μας κα Ζερβάκη-Ορφανού, η οποία πάντα μάς συμπαραστέκεται -την ευχαριστούμε θερμά γι' αυτό- ζήτησε την οικονομική μας συνέπεια ως μέλη του ιστορικού αυτού συλλόγου, πράγμα το οποίο έγινε κατανοητό από το σώμα της Γ.Σ. Ο οικονομικός απολογισμός έγινε ομόφωνα αποδεκτός και το Δ.Σ. απηλλάγη των ευθυνών του.

Στη συνέχεια η Πρόεδρος κα Ρένα Καντάκη ευχαρίστησε τα Μέλη του απερχόμενου Δ.Σ. και ξεκίνησε η εκλογική διαδικασία.

☞ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην 8η σελ.

ΦΟΙΝΟΠΩΡΙΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

➔ **ΔΕΥΤΕΡΑ, 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021, 16.30 (Μια ομάδα μέχρι 25 άτομα):** Επίσκεψη με ξενάγηση στην περιοδική έκθεση με αφορμή την επέτειο των 200 ετών από την επανάσταση του 1821, «*Η Γυναίκα στην Επανάσταση του 1821 - Συλλογή Μιχάλη και Δήμητρας Βαρκαράκη*», στο Ίδρυμα Θεοχαράκη (Βασ. Σοφίας 9 και Μέρλιν 1, 10671 Αθήνα, τηλ. 210 3611206).

Στη θεματική αυτή έκθεση μια ανστηρή επιλογή 100 έργων ζωγραφικής, πορσελάνινων αντικειμένων και ρολογιών του 19ου αιώνα προσεγγίζει με τον πιο άμεσο τρόπο την τεράστια προσφορά των γυναικών στην Επανάσταση του '21. Η επιμελήτρια της έκθεσης, Δρ. Ιστορίας της Τέχνης, Φανή Μαρία Τσιγκάκου, επισημαίνει μεταξύ των άλλων: «Τα φιλελληνικά έργα που επιλέξαμε για την έκθεση είναι εμπνευσμένα αποκλειστικά από τις Ελληνίδες που έδρασαν κατά την κρίσιμη αυτή περίοδο της Νεοελληνικής ιστορίας. Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 οι γυναίκες διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο εμπνυχώντας τους άνδρες, παίρνοντας μέρος στις μάχες, ενώ εμφύσησαν στα παιδιά τους την αγάπη για την πατρίδα και το αγωνιστικό πνεύμα απέναντι στον κατακτητή. Στόχος της έκθεσης είναι η ανάδειξη της γυναικείας παρουσίας στα χρόνια της Επανάστασης, καθώς και κατά την πρώτη περίοδο του νεοσύστατου ελληνικού κράτους.

➔ **ΚΥΡΙΑΚΗ, 14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2021, 11.30 και 13.30 (Από μία ομάδα των 8 ατόμων εκάστη):** Επίσκεψη με ξενάγηση στην περιοδική έκθεση με αφορμή την επέτειο των 200 ετών από την επανάσταση του 1821, «*Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά*», στη Βουλή των Ελλήνων (Βασ. Σοφίας 2, 10671 Αθήνα, τηλ. 210 3735247).

☞ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην 8η σελ.

Κοινωνική ζωή και κίνηση

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Ο **Γιώργος Κωστάκης** και η **Ευγενία Χριστοδούλου**, απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι.

• Ο **Μανώλης Τσαγκαράκης** του Ιωάννη και η **Μαρία Τσεσελάκη**, απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι.

Να είναι γερές και τυχερές και να τις χαίρονται οι γονείς τους και οι παππούδες τους.

ΓΑΜΟΙ

• Ο **Μιχάλης Κοζύρης**, γιος του Γιάννη και της Μαρίας Κοζύρη, και η **Μαρία Κλεφτόγιαννη** παντρεύτηκαν στις 12 Ιουνίου 2021, στο εκκλησάκι του Αγ. Γεωργίου στο Καβούρι Αττικής.

• Ο **Ιάκωβος Μαυροειδής**, γιος του Γιώργου Μαυροειδή και της Ιωάννας Δρακωνάκη, και η **Έλενα Καστελλάκη** παντρεύτηκαν στις 30 Ιουλίου 2021, στο Δημαρχείο Κηφισιάς. Ακολούθησε δεξίωση-δείπνο σε γνωστό κέντρο της περιοχής.

Να ζήσουν οι νεόνυμφοι και να τους χαίρονται οι γονείς τους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

• Η **Νίκη Μαυροειδή**, κόρη του Γιώργου Μαυροειδή και της Ιωάννας Δρακωνάκη, και ο **Μάνος Ασρινάκης**, βάπτισαν το αγοράκι τους στις 22 Αυγούστου 2021 στην Ιερά Μονή Παναγίας Χαλεβή στο Ρέθυμνο και του έδωσαν το όνομα **Αθανάσιος**. Ακολούθησε δεξίωση-δείπνο σε γνωστό παραλιακό ξενοδοχείο της περιοχής.

• Ο **Γιώργος Νικολαΐδης**, γιος του Πάρη Νικολαΐδη και της Ευαγγελίας Φουντουλάκη, και η σύζυγός του **Άννα**, βάπτισαν το αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα **Παρασκευάς**.

• **ΟΡΘΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ**: Ο **Γιώργος Ντούζος**, γιος του Γρηγόρη Ντούζου και της Ταμίας μας Μαρίας Τουτουδάκη και εγγονός του αείμνηστου Προέδρου μας Γιώργου Τουτουδάκη και η **Μαρίνα Σπύρος**, βάπτισαν στην Αθήνα το κοριτσάκι τους και του έδωσαν το όνομα **Ηλιάννα**.

Οι νεοφώτιστοι να είναι γεροί και τυχεροί και να τους χαίρονται οι γονείς και οι παππούδες τους.

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Πέθανε και κηδεύτηκε στον Άγιο Νικόλαο, όπου διέμενε, ο **Μιχάλης Κων. Γιαππζάκης**, συνταξιούχος γεωπόνος.

• Πέθανε στο Ηράκλειο, όπου διέμενε και κηδεύτηκε στη Φουρνή ο **Σπύρος Αυγούστης**, σύζυγος της Ελένης Φαλκώνη.

• Πέθανε και κηδεύτηκε στη Φουρνή η **Ζαχαρένια Βασιλάκη** σύζυγος του Γιώργου Βασιλάκη.

• Πέθανε και κηδεύτηκε στην Θεσσαλονίκη όπου διέμενε με τα παιδιά της, η **Γεωργία Χειράκη**, χήρα του Νικολάου Χειράκη.

Θερμά συλλυπητήρια στις οικογένειές τους, να ζήσουν και να τους θυμούνται.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΖΑΧΑΡΕΝΙΑΣ

Η Ζαχαρένια, πρωτο-εξαδέλφη από τον πατέρα μου τον Νικόλαο Δεμέτσο, ήταν για εμάς αγαπημένη αλλά και μας αγαπούσε. Νοιώθαμε την αγάπη της κάθε φορά που συναντιόμαστε στην Φουρνή. Και εγώ και η σύζυγός μου Βούλα είχαμε στενές σχέσεις και επαφές.

Δεν θα ξεχάσω την αγάπη και την προσφορά της πριν δεκαετίες προς τον πατέρα μου όταν τραυματισμένος από την επίθεση που δέχθηκε σε χρηματοπιστολή της τράπεζας όπου υπηρετούσε, δέχθηκε τις καθημερινές και με αγάπη φροντίδα και υπηρεσίες της Ζαχαρένιας στο νοσοκομείο όπου είχε μεταφερθεί.

Ήταν άνθρωπος της προσφοράς και μεγάλωσε τα παιδιά της με αγάπη, προσφέροντάς τους μέχρι και την τελευταία της στιγμή. Ευχόμαστε να έχει καλό παράδεισο κοντά στους γονείς και τους συγγενείς της.

Κώστας και Βούλα Δεμέτσο

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ

• Ο **Γιώργος Ανδριώτης**, γιός της Τώνιας Καφετζάκη και του Νίκου Ανδριώτη και εγγονός του Γιώργου Καφετζάκη, π. Προέδρου του Συλλόγου μας, και της Φιφής Καφετζάκη πέτυχε στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

• Η **Στεφάνια Αραμπατζόγλου**, κόρη της Μαριλένας Βασιλάκη και του Αλέξανδρου Αραμπατζόγλου, εγγονή του Γιώργου και της Ζαχαρένιας Βασιλάκη, πέτυχε στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

• Ο **Νίκος Αράχωβας**, γιός της Μάντης Κριτωτάκη και του Χρήστου Αράχωβα, και εγγονός του Γιώργου και της Σταυρούλας Κριτωτάκη, πέτυχε στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

• Η **Θάλεια Βελονάκη**, κόρη του Μανώλη Βελονάκη, γραμματέα του συλλόγου μας, και της Κατερίνας Μαλαχιά, και εγγονή της Θάλειας Βαρδάκη, πέτυχε στο τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

• Η **Μαρία-Λουΐζα Κωστοπούλου-Καντάκη**, κόρη της Βερονίκης Καντάκη και του Γιώργου Κωστοπούλου και εγγονή του αείμνηστου Προέδρου μας Καθηγητή Κωνσταντίνου Καντάκη, πέτυχε στο Τμήμα Επιστήμης Διατροφής και Διαιτολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με έδρα την Καλαμάτα. Παράλληλα έγινε δεκτή στο Τμήμα Οδοντιατρικής της Ιατρικής Σχολής του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, όπου ήδη ξεκίνησε τις σπουδές της.

• Η **Σοφία Μπανταλάκη** του Νεκταρίου και της Αργυρώς, εγγονή του Σταύρου και της Σοφίας Κωστάκη, πέτυχε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης με έδρα το Ρέθυμνο.

• Η **Μελίνα Ρουσάκη**, κόρη του Μανώλη Ρουσάκη και της Ισιμίνης Μαυροειδή και εγγονή του Αντώνη και της Άννας Ρουσάκη και του Γιώργου Μαυροειδή πέτυχε στην Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Κρήτης.

• Ο **Κωνσταντίνος Ταμπουρατζής** του Νεκταρίου, πέτυχε στο τμήμα Ιστορίας - Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών με έδρα το Αγρίνιο.

Θερμά συγχαρητήρια στους επιτυχόντες, τους ευχόμαστε καλές σπουδές. Να τους χαίρονται οι γονείς τους και οι παππούδες τους.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ

• Ο **Κωνσταντίνος Φιορέτζης** του Ιωάννου πήρε το πτυχίο του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, πρώην Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

Θερμά συγχαρητήρια! Του ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Ευχαριστήριο του Συλλόγου προς την Ελένη Νικολαΐδου

Αγαπητή μας Ελένη,

Με μεγάλη λύπη αποδεχθήκαμε την απόφασή σου να μην συμμετάσχεις στο τωρινό Δ.Σ. του Συλλόγου μας μετά από θητεία επτά ετών στα ΔΣ του Συλλόγου μας. Κατανοούμε τους λόγους αυτής της απόφασης αλλά η παρουσία σου θα μας λείψει.

Ξεκώρριζες για την υπευθυνότητά σου στο να φέρεις σε πέρας ό,τι αναλάμβανες, την αποτελεσματικότητά σου και για την φρέσκια και νεανική ματιά που είχες σε όλα τα θέματά μας. Σε ευχαριστούμε θερμά για την άριστη και δημιουργική συνεργασία σου στο ΔΣ, για την προσφορά σου στον Σύλλογο.

Παρ' ότι αποχώρησες από το ΔΣ, ξέρουμε ότι είσαι πρόθυμη για κάθε βοήθεια και συμπαράσταση. Γι αυτό και εμείς θα επωφεληθούμε και θα σε έχουμε μόνιμο αρωγό μας. Σου ευχόμαστε υγεία και ευτυχία και να χαίρεσαι την οικογένειά σου.

Η Πρόεδρος και τα Μέλη των προηγούμενων και του νυν Δ.Σ.

Ευχές

Ο **Μιχάλης Κοζύρης** πολιτικός μηχανικός γιος του Γιάννη και της Μαρίας και εγγονός της Δέσποινας Κοζύρη το γένος Ζερβάκη (του «Καπετάνιου»), παντρεύτηκε τη **Μαρία Κλεφτόγιαννη**, μαθηματικό οικονομολόγο από τον Πειραιά. Ο γάμος τους έγινε στις 12 Ιουνίου 2021 στο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου Καβουρίου στην Αθήνα ανάμεσα σε λιγοστούς καλεσμένους, όπως όριζε ο νόμος λόγω πανδημίας. Αντίγamos έγινε στις 19 Αυγούστου στην ταβέρνα «Καζάνι» στη Φουρνή όπου παρέστησαν πολλοί συγγενείς και φίλοι.

Στο νεαρό ζευγάρι που εγκαταστάθηκε στον Άγιο Νικόλαο, ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι και να αξιωθούν καλούς απογόνους.

Οι θείοι τους **Ηλίας και Βασιλεία Ορφανού**

Ευχαριστήριο οικογένειας Σπυρίδωνος Αυγούστη

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συγγενείς και φίλους που μας συμπαράστηκαν με κάθε τρόπο στο πένθος μας για τον θάνατο του πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατέρα και παππού **Σπυρίδωνος Αυγούστη**.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Όσοι καταθέτουν την συνδρομή τους στον λογαριασμό του Συλλόγου στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας αριθμός λογαριασμού **IBAN: GR230110695000069570713029**, στα ονόματα **Ντούζου Μαρία** και **Καντάκη-Γιαννοπούλου Ειρήνη**, παρακαλούνται να γράφουν στην κατάσταση το όνομά τους και στη συνέχεια να ενημερώνουν σχετικά την Ταμία μας κα **Μαρία Τουτουδάκη-Ντούζου** στο τηλ. 210 9345556.

Σας υπενθυμίζουμε ότι η έκδοση της Εφημερίδας μας και οι εν γένει πολιτιστικές εκδηλώσεις του Συλλόγου μας, στηρίζονται αποκλειστικά στη Συνδρομή σας. Γι' αυτό σας παρακαλούμε μην την αμελείτε.

Ευχαριστούμε θερμά.

Συνδρομές και προσφορές εις μνήμη (σε ευρώ)

• Ανδριανάκη - Φαλκώνη Βαρβάρα	30
• Ανδριανάκη Αικατερίνη του Εμμανουήλ	30
• Ανώνυμος	25
• Αυγούστη Αικατερίνη εις μνήμη του πατέρα της Σπυρίδωνα Αυγούστη	50
• Αυγούστη Μαρία εις μνήμη του πατέρα της Σπυρίδωνα Αυγούστη	50
• Αυγούστη-Φαλκώνη Ελένη εις μνήμη του συζύγου της Σπυρίδωνα Αυγούστη	100
• Βάρδα-Μπουραντάκη Μαρία	20
• Βασιλάκη Μαρία εις μνήμη του συζύγου της Γεωργίου Βασιλάκη	50
• Βουκκυλάρη-Μουτσοπούλου Όλγα εις μνήμη του συζύγου της Ιωάννη Μουτσοπούλου και του αδελφού της Γεωργίου Βουκκυλάρη	50
• Βουκκυλάρης παπα-Νικόλαος	20
• Γωνιωτάκης Μιχαήλ	25
• Γωνιωτάκης Σπύρος και Καίτη εις μνήμη των γονέων τους και του αδελφού τους Γιώργου	50
• Δεμέτζος Κων/νος του Νικ.	50
• Ζερβάκη-Γουβιανάκη Φωτεινή εις μνήμη των γονέων της και του αδελφού της Εμμανουήλ Ζερβάκη	30
• Ζερβάκη-Εμμανουηλίδου Κωνσταντίνου	20
• Ζερβάκη-Ορφανού Βασιλεία	50
• Ζερβάκη-Παπαθεοδώρου Ιωάννα	20
• Ζερβάκη-Σουλτάνη Μαρία	25
• Καντάκη Αργυρώ	25
• Καφετζάκη-Μανδαλάκη Μαρίνα εις μνήμη του εξαδέλφου της Μιχάλη Γιαππζάκη	50
• Κοζύρης Ιωάννης	200
• Κόλλια Ιωάννα	20
• Λαβδάκη Μαρία	20
• Μαράνος Νίκος	20
• Μαργιωλάκης Γιώργος και Μαρία	20
• Μαυροειδής Γεώργιος και Ιωάννα	50
• Μουγιάκου Μαρία	20
• Μπαρμπούνη Ελένη	50
• Μπουραντάς Εμμανουήλ	30
• Μπουραντάς Νίκος και Μαγδαληνή εις μνήμη του αδελφού τους Γεωργίου Μπουραντά	20
• Ορφανός Απόστολος	50
• Παπασεφανάκης Εμμανουήλ	40
• Περγιάκης Γεώργιος	20
• Πρατσινάκη Ελπίδα-Μαρία εις μνήμη του πατέρα της Γεωργίου Πρατσίνη	50
• Προκοπάκης Λάμπης εις μνήμη των γονέων του και των αποθανόντων Φουρνιωτών	30
• Φαλκώνης Γεώργιος	20
• Φουντουλάκης Νικόλαος	20
• Χαβάκη Μαρία εις μνήμη του αδελφού της Μιχάλη Γιαππζάκη	100
• Χατζηγιάννη Γαλατεία	50
• Χατζηδόκης Εμμανουήλ	30
• Χειράκη Ιωάννα εις μνήμη του αδελφού της Ιωάννη Χειράκη και της αδελφής της Γεωργίας Χειράκη	50

ΦΟΥΡΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

Ενημερωτικό Δελτίο
Συλλόγου Φουρνιωτών
και Φίλων της Φουρνής Κρήτης
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Ο Σύλλογος Φουρνιωτών
και Φίλων της Φουρνής Κρήτης
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
Η Πρόεδρος του Συλλόγου
PENA KANITAKH -
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ιπποκράτους 164β - 114 71 Αθήνα

Αριθ. φύλλου 115

Εκδίδεται στην Αθήνα

από Συντακτική Επιτροπή

Για επιστολές, εμβάσματα, πληροφορίες

κα **Κανιτάκη-Γιαννοπούλου Ρένα**

Ιπποκράτους 164B Αθήνα

Τηλ. 210-6431251

e-mail: ikanitakis@gmail.com

ISSN: 1109 - 3668

Για συνδρομές: Εθνική Τράπεζα

της Ελλάδος

IBAN: GR230110695000069570713029

στα ονόματα: **Ντούζου Μαρία,**

Κανιτάκη-Γιαννοπούλου Ειρήνη

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Πρόεδρος: Ρένα Κανιτάκη-Γιαννοπούλου

Αντιπρόεδρος: Κων/νος Δεμέτζος

Γεν. Γραμμ.: Εμμανουήλ Βελονάκης

Ταμίας: Μαρία Τουτουδάκη-Ντούζου

Μέλος: Γεωργία Κανιτάκη-Παπουτσάκη

Αναπληρωματικά μέλη:

Δημήτρης Χατζηδόκης

Βαρβάρα Φαλκώνη-Ανδριανάκη

Αντώνης Κωστόπουλος-Κανιτάκης

Παραγωγή - εκτύπωση:

Τυπογραφείο **Κων/νου Νικίτα Καράλη**

Γερανίου 7 Αθήνα. Τηλ. - Φαξ: 210 5233965

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, η κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της Εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Πολύς λόγος γίνεται τον τελευταίο καιρό για τα εμβόλια. Είτε συμφωνούμε είτε διαφωνούμε με τη χρησιμότητά τους, ας αφησούμε το ιατρικό κομμάτι στους ερευνητές και τους γιατρούς και ας κάνουμε μία αναδρομή στην ιστορία τους!

Το εμβόλιο είναι βιολογικό παρασκεύασμα που σκοπό έχει να ευαισθητοποιήσει το αμυντικό σύστημα του οργανισμού έναντι συγκεκριμένων παθογόνων μικροοργανισμών, ώστε να αποκτήσει ανοσία. Το εμβόλιο συνήθως περιέχει έναν νεκρό ή αδρανισμένο νοσογόνο παράγοντα, ο οποίος είναι υπεύθυνος για μια ασθένεια. Ο παράγοντας αυτός διεγείρει το ανοσοποιητικό σύστημα του οργανισμού, ώστε να τον αναγνωρίσει ως ξένο, να δημιουργήσει αντισώματα που θα τον καταστρέψουν και να αποκτήσει μνήμη γι' αυτόν. Έτσι, το ανοσοποιητικό σύστημα να μπορεί αργότερα σε πιθανή μόλυνση να τον αναγνωρίσει πιο εύκολα και να καταστρέψει οποιοδήποτε μικροοργανισμό τον περιέχει.

Τα εμβόλια είναι προϊόντα για την προστασία των ανθρώπων πριν νοσήσουν από μολυσματικούς παράγοντες και μεταφέρουν αντιγόνα τα οποία προκαλούν ανοσοποίηση, διεγείροντας το ανοσοποιητικό σύστημα του ανθρώπου. Τα αντιγόνα αυτά είναι πρωτεΐνες, είτε από τον ίδιο τον παθογόνο οργανισμό όπως π.χ. τα εμβόλια της γρίπης, είτε δημιουργούνται μέσα στον ανθρώπινο οργανισμό με βιολογικούς μηχανισμούς όπως τα εμβόλια εναντίον του κορονοϊού.

Η αξία της πρόληψης έναντι της θεραπείας είναι γνωστή και διατυπωμένη ήδη από την εποχή του Ιπποκράτη.

Τα μικρόβια είναι γνωστό ότι αποτελούν την αιτία πολλών νόσων. Ο Thomas Muffet τον 16ο αιώνα αναφέρθηκε στην ψώρα. Ο Muffet έκανε πολλές μελέτες κυρίως σε έντομα όμως οι ανακαλύψεις του δεν ελήφθησαν τότε υπόψη. Παλιά πίστευαν ότι οι νόσοι είχαν τυχαία προέλευση, αυτό όμως καταρρίφθηκε με βάση τις μελέτες του Pasteur αλλά και άλλων επιστημόνων. Έτσι οδηγηθήκαμε στην γνώση και στην συνέχεια στην συσχέτιση της προέλευσης των μολυσματικών νόσων με μικροοργανισμούς αλλά και με τους ιούς. Το πρόβλημα το οποίο προέκυπτε αφορούσε αφενός στην καταπολέμησή τους, αλλά κυρίως στην πρόληψη δηλ. τι γίνεται πριν εμφανισθεί μία νόσος με απρόβλεπτες για την υγεία των ανθρώπων συνέπειες.

Μεγάλες επιδημίες στην ιστορία της ανθρωπότητας οδήγησαν στον θάνατο εκατομμύρια ανθρώπους. Αρκεί να αναφερθούμε στον Λοιμό των Αθηνών (430 π.Χ.), που τον συσχετίζουν με τον τυφοειδή πυρετό και θανάτωσε τα 2/3 της πόλεως των Αθηνών. Η μαύρη πανώλη τον 14ο αιώνα στην Ευρώπη θανάτωσε 75 εκατομμύρια ανθρώπους, η πανδημία της χολέρας, η ελονοσία κ.α. Και βέβαια η πανδημία της Ισπανικής γρίπης το 1918 με 50 εκατομμύρια νεκρούς τους έξι πρώτους μήνες, πιο πρόσφατα η πανδημία του κορονοϊού με εκατομμύρια θανάτους παγκοσμίως.

Η ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης ζωής αναδύονταν επιτακτική και έτσι προέκυψαν τα εμβόλια μέσα από την παρατήρηση και την επιστήμη.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΜΒΟΛΙΩΝ

Γράφει η Γεωργία Κανπάκη του Εμμανουήλ

Το πρώτο εμβόλιο που χρησιμοποιήθηκε στην ανθρωπότητα, ήταν για να καταπολεμήσει την ευλογιά, μία ασθένεια φοβερή που ξεσπούσε σε επιδημίες αποδεκατίζοντας τον πληθυσμό και αφήνοντας τους επιζώντες παραμορφωμένους από ουλές. Το 1796 ο Βρετανός παθολόγος Edward Jenner (1749-1823) παρατήρησε ότι οι γυναίκες που άρμεγαν τις αγελάδες παρουσίαζαν φυσαλίδες στα χέρια τους και δεν νοσούσαν από ευλογιά. Ο Jenner χρησιμοποίησε το υγρό από τις φυσαλίδες αυτές και εμβολίασε ένα οκτάχρονο αγόρι το οποίο όταν ήρθε σε επαφή με άτομα που έπασχαν από ευλογιά, δε νόσησε. Το πρώτο εμβόλιο ήταν γεγονός. Ήταν η πρώτη ουσιαστικά μεγάλη νίκη της ανθρωπότητας στον πόλεμο κατά των ασθενειών. Για τη συγκεκριμένη αρρώστια μάλιστα, η νίκη της ανθρωπότητας ήταν ολοκληρωτική, αφού μετά από χρόνια συστηματικών εμβολιασμών, το 1980 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δήλωσε την πλήρη εξάλειψη της ασθένειας και διέκοψε τον εμβολιασμό. Οι παλαιότεροι μπορεί έχουν στο μπράτσο τους ακόμη τη βατσίνα, έτσι όπως έλεγαν το σημάδι που άφηνε στο μπράτσο το εμβόλιο της ευλογιάς.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι η λέξη vaccine προέρχεται από την Λατινική λέξη vacca που σημαίνει αγελάδα. Αργότερα ο Pasteur χρησιμοποίησε την λέξη vaccine για όλα τα εμβόλια.

Παρ' όλο που ο Jenner είναι ο πρώτος που εφάρμοσε συστηματικά τον εμβολιασμό εναντίον της ευλογιάς, πρωτοπόροι του εμβολιασμού αυτού θεωρούνται οι Έλληνες γιατροί Εμμανουήλ Τιμόνης (1669-1720) από τη Χίο και Ιάκωβος Πυλαρινός (1659-1718) από την Κεφαλονιά.

Το 1865, κατά τη διάρκεια επιδημίας χολέρας στη Μασσαλία, ο Louis Pasteur έκανε μια σειρά από πειράματα για να εντοπίσει το μικρόβιο χωρίς όμως αποτέλεσμα. Το μικρόβιο της χολέρας ανακαλύφθηκε τελικά το 1883 από το Γερμανό ιατρό Robert Koch. Τότε η ιατρική κοινότητα αποδέχθηκε πια ότι πράγματι ασθένειες όπως η χολέρα οφείλονταν σε μικρόβια. Το 1879, ο Chamberland, βοηθός του Pasteur, ανακάλυψε τυχαία το εμβόλιο κατά της χολέρας. Εμβολίασε κοτόπουλα με εμβόλιο που κατασκεύασε από παλιά καλλιέργεια υλικού από κοτόπουλα, που έπασχαν από χολέρα και διαπίστωσε ότι τα εμβολιασμένα κοτόπουλα δε νοσούσαν. Παρ' όλο που το εμβόλιο ανακαλύφθηκε το 1879, τα πρώτα εμβόλια κατά της χολέρας κυκλοφόρησαν το 1917. Ο Louis Pasteur δημιούργησε και το πρώτο εμβόλιο για τη λύσσα (αντιλυσοϊκός ορός) το 1885, ενώ το 1888 ιδρύεται το Ινστιτούτο Pasteur.

Εμβληματικός πρωτοπόρος του εμβολιασμού ήταν και ο Maurice Hilleman (1919-2005), ο οποίος κατά την 60ετή επιστημονική σταδιοδρομία του ανέπτυξε πάνω από 40 εμβόλια –μεταξύ των οποίων της ιλαράς, της παρωτίτιδας, της ηπατίτιδας Α και Β, της ανεμοβλογιάς, της μηνιγγίτιδας και της πνευμονίας– τα οποία σώζουν εκατομμύρια ζωές κάθε χρόνο.

Ο 20ος αιώνας ήταν πολύ παραγωγικός για την έρευνα και ανάπτυξη εμβολίων. Ωστόσο, παθογόνοι μικροοργανισμοί επιμένουν να επιτίθενται στην υγεία μας. Πλέον τον 21ο αιώνα την έρευνα για νέα εμβόλια οδηγούν καινοτόμες τεχνολογίες που αξιοποιούν το DNA και το RNA.

Ενδεικτικά θα αναφέρουμε κάποιους σταθμούς στην ανάπτυξη των εμβολίων με μικρές διαφοροποιήσεις με βάση την ιστορική βιβλιογραφία:

- 1796 ΕΥΛΟΓΙΑ
- 1885 ΛΥΣΣΑ (η τελευταία εξέλιξη του εμβολίου δημιουργήθηκε το 1997)
- 1897 ΠΑΝΩΛΗ
- 1917 ΧΟΛΕΡΑ
- 1917 ΤΥΦΟΕΙΔΗΣ ΠΥΡΕΤΟΣ
- 1924 ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΔΑ
- 1926 ΚΟΚΚΥΤΗΣ
- 1927 ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ
- 1927 ΤΕΤΑΝΟΣ
- 1930 ΓΡΙΠΠΗ
- 1935 ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ
- 1954 ΑΝΘΡΑΚΑΣ
- 1955-1962 ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΔΑ
- 1963 ΙΛΑΡΑ
- 1967 ΕΡΥΘΡΑ
- 1967 ΠΑΡΩΤΙΤΙΔΑ
- 1971 ΙΛΑΡΑ-ΠΑΡΩΤΙΤΙΔΑ
- 1981 ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Α
- 1981 ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Β
- 1983 ΠΝΕΥΜΟΝΙΟΚΟΚΚΟΣ
- Ακολούθησαν ακόμα:
- 1989 ΑΙΜΟΦΙΛΟΣ Β
- 1989 ΜΗΝΙΓΓΙΤΙΔΟΚΟΚΚΟΣ Α+C
- 1995 ΑΝΕΜΟΒΛΟΓΙΑ
- 1996 ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Α
- 1998 ΝΟΣΟΣ LYME
- 1998 ΡΟΤΑΪΟΣ
- 2003 ΓΡΙΠΠΗΣ- ΕΝΔΟΡΙΝΙΚΟ
- 2006 ΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΘΗΛΩΜΑΤΩΝ
- 2006 ΕΡΠΗΣ ΖΩΣΤΗΡΑΣ

Τέλος ακόμη υπό έρευνα βρίσκονται τα εμβόλια για: καρκίνο του προστάτη, έρπη των γεννητικών οργάνων, Alzheimer's, καρκίνο του μαστού, HIV – AIDS, διαβήτη τύπου I, μαλάρια, ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού, χλαμύδια, δάγκυο πυρετό. Θα πρέπει να αναφέρουμε επίσης την σημερινή προσπάθεια της ακαδημαϊκής κοινότητας αλλά και της παγκόσμιας φαρμακοβιομηχανίας, με βάση τα όσα αναφέρονται στην βιβλιογραφία, για την ανάπτυξη θεραπευτικών εμβολίων RNA για διάφορες νόσους, όπως καρκίνος και νευροεκφυλιστικά νοσήματα. Η επιστημονική αυτή εξέλιξη οφείλεται και σε μεγάλο βαθμό στην γνώση που αποκτήθηκε από την ανάπτυξη και εφαρμογή σε δισεκατομμύρια ανθρώπων μέχρι σήμερα των εμβολίων εναντίον του κορονοϊού.

Τα εμβόλια έσωσαν και συνεχίζουν να σώ-

ζουν εκατομμύρια ανθρώπους ενώ με τη χρήση τους, θανατηφόρες ασθένειες όπως είναι για παράδειγμα η πανώλη, η ευλογιά, ο επιδημικός τύφος και ο άνθρακας εξαφανίστηκαν από το πλανήτη μας και υπάρχουν πλέον μόνο ως ονόματα. Οι νέοι γιατροί ίσως δεν έχουν δει ποτέ από κοντά πολλά λοιμώδη νοσήματα όπως η πολιομυελίτιδα, η διφθερίτιδα ή ο τέτανος. Αυτές οι νίκες της επιστήμης απέναντι στις ασθένειες, νίκες που επιτεύχθηκαν με τη βοήθεια των εμβολίων, στη σύγχρονη εποχή μπορεί να υποτιμούνται, γιατί δύσκολα μας τρομάζει κάτι που δεν έχουμε γνωρίσει. Κι όμως, δεν είναι μακριά η εποχή όπου μωράκια υπέφεραν ή και πέθαιναν από κοκκύτη και διφθερίτιδα, παιδιά έμεναν παράλυτα από πολιομυελίτιδα, βρέφη γεννιούνταν κουφά επειδή η μητέρα τους νόσησε από ερυθρά στη εγκυμοσύνη. Πόσος πόνος και πόση αγωνία για τις προηγούμενες γενιές να βλέπουν τα παιδιά τους να υποφέρουν ή και να πεθαίνουν από αρρώστιες σήμερα ξεχασμένες, χάρη στα εμβόλια! Η επιστήμη κατάφερε με τα εμβόλια όχι να νικήσει τις αρρώστιες αλλά να τις ξεγελάσει με επιτυχία και να σώσει την ανθρωπότητα από τη φρίκη τους, όμως οι αρρώστιες караδοκούν και το παραμικρό ρήγμα στην συλλογική μας άμυνα. Άμυνα που επιτυγχάνεται με τον καθολικό εμβολιασμό.

Πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι πολλοί ερευνητές που ασχολήθηκαν με τα εμβόλια λειοδορήθηκαν αρχικά από τους σύγχρονους τους οι οποίοι δεν υποδέχθηκαν με ανοιχτές αγκάλες τη νέα ανακάλυψη, όπως άλλωστε κατά κανόνα γίνεται σε κάθε τι καινούριο. Ο Τζένερ για παράδειγμα παρομοιαζόταν με τσαρλατάνο στην αρχή, η θεωρία του κατακρίθηκε από τον τύπο της εποχής, ενώ η Εκκλησία διακήρυξε ότι ο εμβολιασμός ήταν απεχθής πράξη και ενάντια στη θείκη θέληση.... Χαρακτηριστική είναι γελοιογραφία της εποχής (1802), που δείχνει την καχυποψία με την οποία αρχικά αντιμετωπίστηκε ο εμβολιασμός για την ευλογιά: οι εμβολιαζόμενοι, ως επιπλοκή, βγάζουν παντού στο σώμα τους αγελάδες!

Αντιεμβολιαστική καρικατούρα από τον Τζέιμς Γκίλγκρι, «The Cow-Pock» ή «Τα υπέρροχα αποτελέσματα του νέου εμβολιασμού!» (1802)

Αναμφισβήτητο το εμβόλιο είναι ένας θρίαμβος της επιστήμης και για να χρησιμοποιήσουμε τα λόγια του Αμερικανού ακαδημαϊκού και συγγραφέα βιβλίων για την ιστορία της επιστήμης και της ιατρικής, Μάικλ Κίντς, «η ιστορία των εμβολίων δεν είναι παρά μία ιστορία ανάμεσα στην ελπίδα και τον φόβο». Τον φόβο για την ασθένεια και την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο.

Ο καθένας μας, από μόνος του ή με μικρή βοήθεια από τρίτον, μπορεί εύκολα να βρει στο Διαδίκτυο πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του προσφάτως εγκαταλειψάντος τα εγκόσμια κορυφαίου μουσικοσυνθέτη Μίκη Θεοδωράκη. Τα «Φουρνιώτικα Νέα», περιορίζοντάς την αναφορά τους στην καλλιτεχνική διάσταση του Μίκη, δημοσιεύουν εκτεταμένα αποσπάσματα από δημοσίευμα που ουσιαστικά αναφέρεται στο ιστορικό του κύκλου τραγουδιών «Επιτάφιος» και στη διπλή εκτέλεσή του, από τη Νάνα Μούσχουρη και τον Γρηγόρη Μπιθικώτση, που προβληματίσε και απασχόλησε τον τύπο και όχι μόνο.

Αναφορά στον Μίκη Θεοδωράκη

«Η «εισβολή» στο λαϊκό τραγούδι το 1960»

του Β. Αγγελικόπουλου

(εφημερίδα «Καθημερινή», φύλλο της 5ης.09.2021)

Αν η δεκαετία του '60 αποδείχθηκε η σημαντικότερη εποχή του ελληνικού τραγουδιού στον 20ό αιώνα δίπλα σ' εκείνη του '30, οπότε αποκρυσταλλώθηκαν τα χαρακτηριστικά του λαϊκού («ρεμπέτικου») τραγουδιού, η πρώτη της χρονιά, το 1960, ήταν «το πρώι» από το οποίο φάνηκε «η καλή ημέρα». Μέσα σ' αυτόν τον χρόνο συνέβησαν γεγονότα που έδωσαν μορφή σ' ένα τοπίο που ήδη αγνοφαινόταν και το οποίο έμελλε σύντομα να κυριαρχήσει. Μέσα στον χρόνο αυτό, κυρίως, πρωτοεμφανίστηκε στο τραγούδι ο Μίκης Θεοδωράκης με «εισήγηση» μάλιστα του ήδη κραταιού τότε Μάνου Χατζιδάκι. Τότε «σχηματίστηκε» το άτυπο δίδυμο ιδιοφυών συνθετών που άλλαξε τον ρου του ελληνικού τραγουδιού.

Κομβικό χρονικό σημείο υπήρξε ο Σεπτέμβριος του '60, οπότε εκδόθηκε ο «Επιτάφιος» του Θεοδωράκη, σε ποίηση Γιάννη Ρίτσου, στις περιβόητες δύο εκδοχές: τη «λυρική» με τη Νάνα Μούσχουρη, που ενορχήστρωσε και διηύθυνε ο Χατζιδάκις,

Γράφει ο
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΛΑΚΗΣ
Δρ χημικός μηχανικός
(e-mail: dhadjidakis@yahoo.com)

και τη «λαϊκή» με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση, που επιμελήθηκε ο ίδιος ο συνθέτης, ο οποίος ένα μήνα αργότερα ηχογράφησε και μια τρίτη εκδοχή, «λαϊκολυρική», με τη Μαίρη Λίντα.

Ο Μίκης Θεοδωράκης ήταν γνωστός ως τότε μόνο στους κύκλους της σοβαρής μουσικής ως φέρελις νέος συνθέτης που σπούδαζε με υποτροφία στο Παρίσι από το 1954 και του οποίου συμφωνικά έργα είχαν παρουσιαστεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Τραγούδια έγραφε, και μάλιστα από 12 χρόνων, αλλά ήταν μόνο για «ιδιωτική χρήση» και ποτέ δεν τα είχε παρουσιάσει δημόσια. Κάπως έτσι μελοποίησε μέσα σε μία μέρα, όπως ο ίδιος έχει πει, οκτώ ποιήματα από τον «Επιτάφιο», όταν ο Ρίτσος τού έστειλε το βιβλίο του, αρχές του '58.

Την εποχή εκείνη ο Θεοδωράκης είχε εντυπωσιαστεί από «την καταπληκτική απήχηση» που είχαν τα τελευταία χρόνια τα «απλά, λαϊκά» τραγούδια του φίλου του Χατζιδάκι. Συνομιλίες κι οι δύο στην Κατοχή και μάλιστα είχαν «εκπονήσει» κατά καιρούς διάφορα σχέδια για «μουσική αναγέννηση του τόπου». Και τους δύο εξάλλου είχε από πολύ νωρίς απασχολήσει το

International Journal of Oncology

An international journal devoted to Oncology Research and Cancer Treatment

VOLUME 59, NUMBER 3, SEPTEMBER 2021

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Ιωάννης Κων. Κανιτάκης

Στον συγχωριανό μας Ιωάννη Κ. Κανιτάκη, Καθηγητή Δερματολογίας-Αφροδισιολογίας του Πανεπιστημίου Claude Bernard της Lyon, είναι αφιερωμένο το τεύχος Σεπτεμβρίου του Διεθνούς περιοδικού Ογκολογίας -International Journal of Oncology (2021 ; 59 : 3) - της Συστακτικής Επιτροπής του οποίου είναι μέλος. Η αφιέρωση αυτή γίνεται σε αναγνώριση της επιστημονικής προσφοράς του στην Δερματολογική Ογκολογία. Στο παραπλεύρως εξώφυλλο εικονίζεται το πορτραίτο του και στις πρώτες εσωτερικές σελίδες δημοσιεύεται εκτενές βιογραφικό του σημείωμα (https://www.spandidos-publications.com/COVER_LEGENDS/ij_o_59_3_cover_legend.pdf)

Ο καθηγητής Ιωάννης Κανιτάκης, μεταξύ άλλων επιστημονικών δραστηριοτήτων, είναι ενεργό μέλος της διεθνούς ιατρικής ομάδας που πραγματοποίησε τις πρώτες μεταμοσχεύσεις συνθέτων αγγειωμένων ιστών (χειρών, προσώπου) στον άνθρωπο, και που πολύ πρόσφατα πραγματοποίησε την πρώτη μεταμόσχευση άνω άκρων από το ύψος του ώμου.

Η αφιέρωση αυτή του διεθνούς ογκολογικού περιοδικού στον καθηγητή Ιωάννη Κ. Κανιτάκη τιμά τον τόπο μας και όλους μας.

Ο Σύλλογός μας απευθύνει τα θερμά του συγχαρητήρια στον Καθηγητή Ιωάννη Κ. Κανιτάκη για την σημαντική αυτή επιστημονική του αναγνώριση σε διεθνές επίπεδο.

INTERNATIONAL JOURNAL OF ONCOLOGY 31, SEPTEMBER, 2013

Cover legend: **Jean Kanitakis**, a member of The Editorial Academy of The International Journal of Oncology

of the National Institute for Health and Medical Research (INSERM U209, Ed. Herriot Hospital, director, Professor J. Thivolet) and was initiated in immunohistochemistry and electron microscopy applied to dermatopathology. From 1984 to 1987, he worked as an Associate Researcher at the French National Institute for Health and Medical Research. In 1987, he was elected by the National University Council of France Associate Professor of Dermatology-Venerology at the C1. Bernard University, Lyon and maintained this post until 1990. From 1991 to 1993, he worked as a consultant at the University Department of Dermatology, Ed. Herriot Hospital, Lyon (Professor J. Thivolet and Professor A. Claudy), involved actively in the management of outpatients and the diagnostic activities of the dermatopathology laboratory. In 1993 he was elected, after passing national examinations, "Hospital Practitioner" (consultant) of the Lyon Hospitals. In 2009, he was nominated as Full Professor of Dermatology, Medical School of the University of Henon (Crete), Greece (the original from this post for personal reasons in 2021). His current activities include the medical and surgical care of outpatients of the Dermatology Clinic of the University and the practice of diagnostic and investigative dermatopathology (initially in Ed. Herriot Hospital, Lyon, now at the Lyon-Sud Hospital Center, Pierre Bénite, France). He regularly participates in the education of undergraduate and postgraduate medical doctors by giving lectures (in French, English and Greek) in French and Greek Universities. He has long been involved in the management of extensive complications of organ transplant recipients (in collaboration with Dr B. Borroni, Venerology of the Claude-Bernard-Lyon University. In May 1982, he obtained his PhD at the Medical School of the Aristotle University of Thessaloniki by presenting his thesis entitled "The distribution of HLA antigens in psoriasis vesicularis" which was also published (Kanitakis J. et al. HLA antigens in psoriasis vesicularis. *Tissue Antigens* 23: 47-49, 1984). In 1984, he

Αναφορά στον Μίκη Θεοδωράκη

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την 3η σελ.

λαϊκό τραγούδι και ειδικότερα το ρεμπέτικο. Ας σημειωθεί, με την ευκαιρία, το ελάχιστο γνωστό γεγονός ότι μερικούς μήνες μετά την ιστορική διάλεξη του Χατζιδάκι για το ρεμπέτικο (τέλη Μαρτίου ή αρχές Απριλίου 1949) εκδηλώνεται και ο Θεοδωράκης δημόσια υπέρ του ρεμπέτικου, με ένα συγκροτημένο άρθρο του, σε τρεις συνέχειες, Οκτώβριο και Νοέμβριο του ίδιου χρόνου στη «Σημερινή Εποχή». Αξιοσημείωτο όμως επίσης ότι ο Μίκης πριν από το '60 υπήρξε κατά καιρούς και εχθρικός απέναντι στο λαϊκό τραγούδι. Χαρακτηριστικό είναι ένα κατηγορηματικό απορριπτικό για το ρεμπέτικο άρθρο που δημοσίευσε λίγους μόλις μήνες πριν από την έκδοσή του «Επιτάφιο» στο περιοδικό «Κριτική», τ. 3, 1960 (πράγμα για το οποίο «απολογηθήκε» λίγους μήνες αργότερα).

Εν πάση περιπτώσει, όταν τον Σεπτέμβριο του '60 ο Μίκης Θεοδωράκης κάνει την ιστορική πια «εισβολή» του στο ελληνικό τραγούδι με τον «Επιτάφιο», η Ελλάδα τραγουδά μετά μανίας Μάνο Χατζιδάκι, για τον οποίο είναι πλέον ορθάνοιχτες οι πόρτες της δισκογραφίας. Είναι κι αυτό ένας ένας από τους λόγους που τον έκαναν να εμπιστευθεί στον Χατζιδάκι τα τραγούδια του «Επιταφίου», για να τα ενορχηστρώσει και να τα ηχογραφήσει.

Στο σημείο αυτό διαφοροποιούνται οι σχετικές δηλώσεις του Θεοδωράκη πριν και μετά την έκδοσή (και μεγάλη επιτυχία) του «Επιταφίου».

Πριν (Ιούλιος 1960): «...μια μέρα που συγκεντρώθηκαν μερικοί Έλληνες φίλοι στο σπίτι μου (στο Παρίσι), αποφάσισα να τους κάνω έκπληξη τραγουδώντας τους τα οχτώ τραγούδια απ' τον Επιτάφιο. Μετά τα έχασα. Κι ασφαλώς θα 'μεναν για «εσωτερική κατανάλωση», πλάι σε τόσα άλλα, αν μερικοί φίλοι μου και κυρίως ο Χατζιδάκις δεν αποφάσιζαν να τα προβάλλουν».

Και μετά την επιτυχία του «Επιταφίου» (αρχές Οκτωβρίου 1960): «Ευθύς μόλις καθαρόγραψα τις μελωδίες του Επιταφίου τις έστειλα σε δύο ανθρώπους στην Αθήνα: στον Γιάννη Ρίτσο και στον Μάνο Χατζιδάκι. Αυτό δείχνει τη μεγάλη εκτίμηση που έχω σ' αυτόν τον τελευταίο, καθώς και την εμπιστοσύνη μου ότι δεν θα αλλοίωνε τον χαρακτήρα του έργου. Του υποδείκνυα μονάχα πως θα το 'θελα με σκέτα μουτζούκια. Τα χρόνια πέρασαν κι ωστόσο δε γίνικε τίποτα. Κατέβηκα φέτος με τη σκέψη να το γράψω με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση...»

Προηγήθηκε ωστόσο η ηχογράφηση του Χατζιδάκι με τη Νάνα Μούσχουρη (Αύγουστος του '60) και ο δίσκος κυκλοφόρησε Σεπτέμβριο (Fidelity). Λίγες μέρες αργότερα κυκλοφορεί και η «λαϊκή» εκδοχή με τον Μπιθικώτση που εν τω μεταξύ ηχογράφησε ο Μίκης στην Columbia.

Γιατί διπλή έκδοση;

Γιατί ο Θεοδωράκης αποφάσισε αυτή τη διπλή έκδοση; Υπάρχει τεράστια «φιλολογία» στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο της εποχής για το ζήτημα αυτό, όπως και εξίσου τεράστια μυθολογία ανεκδοτολογία. Από το «δεν του άρεσε του Θεοδωράκη η εκδοχή Χατζιδάκι», που διέδιδαν οπαδοί της λαϊκότερης εκδοχής (μεινόμεν βεβαίως και ο πόλεμος των δισκογραφικών εταιρειών, σύντομα δε και ο κομματικός), έως την οργισμένη διεκδίκηση από τον ίδιο τον συνθέτη και της εκδοχής Χατζιδάκι («Ο Χατζιδάκις ακολούθησε πιστά τις δικές μου αντιλήψεις για το έργο» ή «Εγώ προσωπικά δίδαξα στη Μούσχουρη το έργο»), όταν αρθρογράφοι υποστήριζαν ότι το έργο αναδεικνύεται στη «λαϊκή εκδοχή», ενώ χαντακώνεται στη «λαϊκιστική» άλλη. (Βλ. επί παραδείγματι άρθρο του Β. Αρκαδίου στην «Αυγή», 8.10.1960: «Αντίθετα η εγγραφή στους δίσκους Κολούμπια παραποιεί ουσιαστικά και το ποιητικό κείμενο και τη μουσική σύλληψη, αγγίζοντας τα όρια της παρωδίας. Ο ίδιος ο συνθέτης εδώ παρουσιάζει ακατανόητα και απαράδεκτα πράγματα εν ονόματι της "λαϊκότητας".»)

Χρειάστηκε να μιλήσει πολύ τότε ο Θεοδωράκης για να εξηγήσει το πώς και το γιατί της «λαϊκής» εκδοχής του «Επιταφίου», που σφειλόταν βεβαίως στις αντιλήψεις με τις οποίες φλέρταρε από παλιά ως προς το λαϊκό τραγούδι και τον ρόλο που αυτό μπορούσε να διαδραματίσει. Φαίνεται ίσως απίστευτο σήμερα, αλλά η διπλή έκδοση του «Επιταφίου» είχε πυροδοτήσει πραγματικό «πόλεμο απόψεων», που κράτησε πολλούς μήνες και ο οποίος δεν περιορίστηκε στις στήλες του τύπου, αλλά επεκτάθηκε σε αίθουσες διαλέξεων, ραδιόφωνο, συναυλίες, θεατρικές επιθεωρήσεις, στις παρέες και στα σπίτια!

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι λίγες μόνο μέρες μετά την κυκλοφορία των δύο δίσκων, στις 5 Οκτωβρίου 1960, ο Σύλλογος Κρητών Φοιτητών διοργανώνει ειδική βραδιά στην αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος», πλατεία Καρύτση, όπου μίλησαν για το θέμα ο Φοίβος Ανωγειανάκης, ο Χατζιδάκις και ο Θεοδωράκης, παρουσία πολιτικών, αλλά και πλήθους κόσμου, που είχε κατακλύσει και το κλιμακοστάσιο του κτιρίου ως και το πεζοδρόμιο έξω. Το τραγούδι, που ως τότε αντιμετωπιζόταν κάπως αφ' υψηλού ως ελαφρό θέμα, είχε αναγορευθεί πρωτοσέλιδο και έδινε αφορμή για συζήτηση πνευματικών και καλλιτεχνικών ζητημάτων συχνά και πολιτικών. Θρυαλλίδα για όλ' αυτά ήταν ο «Επιτάφιος».

Ταυτόχρονα σχεδόν με τον «Επιτάφιο» ο Θεοδωράκης εκδίδει και μερικά άλλα τραγούδια του, που αγαπήθηκαν το ίδιο ή και περισσότερο: «Μυρτιά», «Αν θυμηθείς τ' όνειρό μου», «Δραπετσώνα», «Είχα φυτέψει μια καρδιά», «Μάνα μου και Παναγιά», σε στίχους Νίκου Γκάτσου και Τάσου Λειβαδίτη. Τραγούδια που αποτέλεσαν τη μαγιά δύο νέων κύκλων «Πολιτεία Α'» και «Αρχιπέλαγος» οι οποίοι τραγουδήθηκαν από τους Έλληνες, ακόμα κι' από όσους είχαν αρχίσει να «ενοχλούνται» πολιτικά με τον Θεοδωράκη.

Το σμιέμο του λαϊκού τραγουδιού με τη (λόγια) ποίηση, κάτι που είχε αρχίσει ήδη με τον Χατζιδάκι, πήρε διαστάσεις και κατέκτησε αστραπιαίως ευρύτερα λαϊκά στρώματα με την εμφάνιση του Θεοδωράκη. Γεγονός που προκάλεσε μεγάλες ανακατατάξεις στο ελληνικό τραγούδι, το οποίο μιλάει πια και για πολιτικοκοινωνικές καταστάσεις, θιγόντας θέματα που λίγο πολύ του ήταν ξένα ή και ταμπουλό μέχρι τότε. Η συνάντηση της λαϊκής μουσικής με την ποίηση χαρακτήρισε έκτοτε το ελληνικό τραγούδι στο β' μισό του 20ού αιώνα, κάτι που αποτελεί μοναδικό φαινόμενο σε διεθνές επίπεδο. Αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο κληροδότημα του δημιουργού που πρόσφατα αποχαιρέτησα με ευγνώμονες οι Έλληνες.

Σκέψεις και απολογισμοί για την εμπειρία των Πανελλαδικών εξετάσεων

Γράφει ο Γιώργος Ν. Ανδριώτης

Πρωτεύεις φοιτητής στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η μεγαλύτερη δοκιμασία την οποία περνά ένας νέος/μία νέα της ηλικίας μου είναι ασφαλώς αυτή των εισαγωγικών εξετάσεων για κάποια πανεπιστημιακή σχολή. Από την αρχή της σχολικής μας ζωής, καλώς ή κακώς, προσβλέπουμε σε αυτή τη στιγμή και, από ένα σημείο και μετά, προετοιμαζόμαστε γι' αυτήν. Από την επίδοση σε αυτές τις εξετάσεις εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό -ίσως βέβαια πλέον λιγότερο από ό,τι παλαιότερα λόγω της ρευστότητας των καταστάσεων-, το μέλλον μας, το επαγγελματικό και το κοινωνικό.

Πριν αναφερθώ στην προσωπική μου εμπειρία από αυτή τη δοκιμασία, ευτυχώς για εμένα με αίσιο τέλος, αφού πέτυχα τον πρώτο μου στόχο, θέλω να κάνω μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία του θεσμού. Όταν ιδρύθηκε το πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο, το 1837, και μέχρι το 1924 η εισαγωγή στο πανεπιστήμιο γινόταν χωρίς εξετάσεις. Κάθε απόφοιτος ελληνικού γυμνασίου είχε το δικαίωμα να εγγραφεί άνευ εξετάσεων στη Σχολή της προτίμησής του. Το απολυτήριο του γυμνασίου εγγυόταν την κατοχή των απαραίτητων εγκύκλιων γνώσεων που απαιτούσε το Πανεπιστήμιο Αθηνών (μοναδικό στη χώρα μέχρι το 1925) και το Μετσόβιο Πολυτεχνείο για να δεχθούν τους φοιτητές τους. Οι απόφοιτοι εκείνοι βεβαίως δεν ήταν τόσο πολλοί, ενώ ακόμα λιγότεροι ήταν όσοι είχαν την οικονομική δυνατότητα να συνεχίζουν τις σπουδές τους.

Πριν συνεχίσουμε την ιστορική αυτή αναδρομή, ας αναφερθούμε και στα κορίτσια, τα οποία αρχικά δεν γίνονταν δεκτά στο Πανεπιστήμιο. Το 1884 η Σεβαστή Καλλιπέρη υπέβαλε αίτηση για να δώσει εξετάσεις στη Φιλοσοφική Σχολή. Παρά τον αφιρδιασμό από μία τέτοια αίτηση -ήταν η πρώτη φορά που αντιμετωπιζόταν κάτι τέτοιο- της επιτράπηκε, αλλά η Καλλιπέρη, αν και πέτυχε στις εξετάσεις, δεν έγινε δεκτή, γιατί το υπουργείο Παιδείας αρνήθηκε, λόγω του φύλου της, να επικυρώσει τις υπογραφές των καθηγητών που την εξέτασαν. Τελικά σπούδασε στη Σορβόνη και μάλιστα το 1895 αναδείχθηκε στην πρώτη γυναίκα που διορίστηκε επιθεωρήτρια σχολείων θηλέων. Τα πράγματα βέβαια θα άλλαζαν έστω και δύσκολα. Η πρώτη φοιτήτρια ήταν η Ιωάννα Στεφανόπουλη στη Φιλοσοφική Σχολή το 1890, παρά τις διαμαρτυρίες του πρώτου στο υπουργείο «διά την ανάμειξιν των φύλων», ενώ το 1895 φοίτησαν οι πρώτες γυναίκες στην Ιατρική Σχολή, οι αδελφές Παναγιωτάτου. Οι συμφοιτητές τους διαμαρτυρήθηκαν «διά την εισβολή του ποδόγυρου εις τον περίγυρο του Ιπποκράτους».

Με τον νόμο 2905 της 27 Ιουνίου 1922, θεσπίστηκαν για πρώτη φορά οι εισαγωγικές εξετάσεις, που εφαρμόστηκαν δύο χρόνια αργότερα στη Φυσικομαθηματική Σχολή και από το 1926 στις υπόλοιπες σχολές του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα επόμενα χρόνια και μέχρι το 1963, οι εισαγωγικές εξετάσεις διοργανωνόταν από κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα χωριστά. Ο κάθε υποψήφιος μπορούσε να λάβει μέρος σε όσες εξετάσεις ήθελε, εφόσον δεν συνέπιπταν οι ημερομηνίες διεξαγωγής τους, ενώ αν πετύ-

χαινε σε περισσότερες από μία σχολές, επέλεγε τη μία από αυτές. Προφανώς παράλληλα με αυτή την εξέλιξη, καθιερώθηκε και η προετοιμασία των υποψηφίων και η προνομιμασία τους από καθηγητές σε ιδιαίτερα μαθήματα και σε φροντιστήρια.

Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως περιγράφονται μέχρι τις μέρες μας, είναι μία διαδικασία η οποία καθιερώθηκε το 1964 ως «Εισιτήριες Εξετάσεις» από την κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου. Μέρος σε αυτές λάμβαναν οι απόφοιτοι Λυκείου ή του εξετασίου Γυμνασίου. Διεξάγονταν στο τέλος κάθε εκπαιδευτικής χρονιάς (παλαιότερα Σεπτέμβριο), διοργανωνόταν κεντρικά από το Υπουργείο Παιδείας, με κοινά θέματα για όλους τους υποψηφίους του ίδιου επιστημονικού πεδίου. Καθιερώθηκαν γιατί ο αριθμός των υποψηφίων υπέρβαινε τη δυνατότητα των σχολών να δέχονται φοιτητές. Από τότε συνεχίστηκαν, με διάφορες ονομασίες και παραλλαγές. Το 1980 μετονομάστηκαν σε «Πανελλήνιες Εξετάσεις» από την κυβέρνηση του Γεωργίου Ράλλη και αφορούσαν τις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου. Το 1983 μετονομάστηκαν εκ νέου σε «Γενικές Εξετάσεις» από την κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου (σύστημα με τις «δέσμες μαθημάτων») και από το 2000 έως σήμερα ονομάζονται «Πανελλαδικές Εξετάσεις».

Αυτά για την ιστορία του θεσμού. Ας επιστρέψουμε όμως πάλι στο παρόν, και στη δική μου σχετική εμπειρία, την οποία ήθελα να μοιραστώ μαζί σας με αυτό το σημείωμα. Ξεκίνησα τη προσπάθειά μου στις αρχές της Β' Λυκείου, οπότε και άρχισα ενισχυτική διδασκαλία στα μαθήματα στα οποία θα εξεταζόμουν. Σε γενικές γραμμές, η προετοιμασία που γίνεται στη Β' Λυκείου θεωρείται σημαντική για να τεθούν ορισμένες βάσεις για τη κρίσιμη χρονιά της Γ' Λυκείου στην οποία γίνεται η ουσιαστική και αρκετά πιο επίπονη προσπάθεια.

Σε αυτήν ακριβώς την επίπονη προσπάθεια θα ήθελα να αναφερθώ. Ο χαρακτηρισμός «επίπονη» δεν σχετίζεται μόνο με τον χρόνο και την αφοσίωση στη μελέτη αλλά κυρίως με το άγχος για το αποτέλεσμα και τις θυσίες που αφορούν όλους τους τομείς της καθημερινότητας. Σε όλα αυτά, τη συγκεκριμένη χρονιά κατά την οποία εγώ ήμουν υποψήφιος, ήρθε να προστεθεί η δυσμενής συνθήκη της πανδημίας και της πολύμηνης καραντίνας που αυτή προκάλεσε, αποκλείοντας τους υποψηφίους από τη διάζωση διδασκαλία και τη συναναστροφή με φίλους και συμμαθητές. Τέλος, οι μέρες των εξετάσεων ήταν ιδιαίτερα δύσκολες καθώς έπρεπε να περιορισθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το άγχος σου και να αξιοποιήσεις με τον καλύτερο τρόπο όλα τα γνωστικά εφόδια που απέκτησες όλο αυτό το διάστημα.

Εάν θα έπρεπε να δώσω μια «συμβουλή» στους νεότερους συγχωριανούς μας, θα έλεγα, όσο κοινότοπο και αν ακουστεί, να διαβάζουν με σύστημα και πρόγραμμα, να μοιράζονται το άγχος με τους δικούς τους και τους φίλους τους, να σκέφτονται θετικά και αισιόδοξα και να προσβλέπουν στο... ανέμελο καλοκαίρι που τους περιμένει στη Φουρνή!!!

Τα εμβόλια εναντίον του ιού SARS-CoV-2 και η αναγκαιότητα του εμβολιασμού

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την 1η σελ.

την Ινδία.

Μετά την σύντομη αναφορά στο εμβόλιο της ευλογιάς και της πολιομυελίτιδας θα αναφερθώ στο εμβόλιο κατά του ιού της γρίπης και διαφόρων στελεχών αυτής, που εμφανίζονται κάθε χειμώνα και ταυτοποιούνται ώστε να έχουμε τα κατάλληλα εμβόλια. Γνωρίζουμε όλοι από την πρόσφατη ιστορία ότι οι πανδημίες της γρίπης (Ισπανική γρίπη, 1918-1920 με 50 εκατομμύρια νεκρούς και η γρίπη του 2009 με περίπου ένα μισό εκατομμύριο θανάτους σε 214 χώρες), άφησαν ανεξίτηλα τα σημάδια στην ανθρωπότητα η οποία κατανόησε ότι μόνο μέσω των εμβολιασμών μπορεί να αντιμετωπίσει τους αόρατους εχθρούς, τους ιούς. Το εμβόλιο κατά του ιού της γρίπης αλλά και τα σύγχρονα εμβόλια εναντίον των στελεχών του ιού της γρίπης, όπως του στελέχους H1N1, έχουν σώσει ανθρώπινες ζωές και ο εμβολιασμός κάθε χειμώνα έχει γίνει αποδεκτός και απαραίτητος. Η τεχνολογία των εμβολίων αυτών είναι παρόμοια με αυτή των εμβολίων του ιού της νόσου COVID-19, με βάση την βιβλιογραφία και τις ανακοινώσεις στα διεθνή συνέδρια αλλά και με βάση τις σχετικές επιστημονικές παρατηρήσεις που γίνονται στα εργαστήρια παγκοσμίως. Τα εμβόλια εναντίον του ιού της γρίπης έχουν χρησιμοποιήσει την νανοτεχνολογία, για να μεταφέρουν τα αντιγόνα (πρωτεΐνες) όπως ονομάζονται και να δημιουργήσουν την άμυνα (ανοσία) εναντίον του ιού της γρίπης. Επίσης, να αναφέρω ενδεικτικά ότι νέα εμβόλια όπως, εναντίον του ιού του έρπητα ζωστήρα, που ταλαιπωρεί χιλιάδες συνανθρώπους μας, εναντίον του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV) που προάγει τον καρκίνο, του ιού της ηπατίτιδας (διαφόρων τύπων), αλλά και πολλών άλλων σοβαρών νόσων, έχουν δημιουργήσει τείχος προστασίας και έχουν αυξήσει το προσδόκιμο της ζωής των ανθρώπων. Βεβαίως δεν μπορεί κανείς να τα αρνηθεί όλα αυτά. Όλοι είμαστε μάρτυρες της αξίας των εμβολίων αυτών και τα χρησιμοποιούμε και εμείς και τα παιδιά μας για να κάνουμε ασφαλέστερη την ζωή τους. Σήμερα ένας νέος ηλικίας 18 ετών έχει ήδη δεχθεί και οι γονείς του έχουν συναίνεση στην χορήγηση τουλάχιστον 15 εμβολίων και όπως όλοι μας γνωρίζουμε δεν υπάρχουν δεκάδες ή εκατοντάδες θάνατοι, ούτε γέμισαν τα νοσοκομεία από νέους με σοβαρές παρενέργειες ή θανατηφόρες ανεπιθύμητες ενέργειες λόγω του εμβολιασμού.

Οι όποιες παρενέργειες των εμβολίων αντιμετωπίζονται, και όπως όλοι γνωρίζουμε και συμφωνούμε, το όφελος είναι μεγαλύτερο κατά πολύ από τους όποιους κινδύνους. Κανένα φάρμακο, κανένα εμβόλιο ποτέ και πουθενά δεν ήταν απόλυτα τέλει και ασφαλές. Για κανένα προϊόν που κυκλοφορεί στην αγορά σε οποιαδήποτε μορφή από τρόφιμα μέχρι καταναλωτικά αγαθά δεν μας βεβαιώνει κανείς για την απόλυτη ασφάλειά του. Είναι προφανές ότι απαιτούμε την μικρότερη επικινδυνότητα και αυτό είναι θεμιτό και είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την χρήση οποιουδήποτε προϊόντος και ειδικά των προϊόντων υγείας. Ο μόνος τρόπος να έχουμε την μεγαλύτερη δυνατή κατανόηση των κινδύνων του οποίου προϊόντος χρησιμοποιούμε και προσφάτως και των φαρμάκων και των εμβολίων, είναι η γνώση, η ουσιαστική και τεκμηριωμένη γνώση όχι μέσα από το διαδίκτυο και τα όποια ιντερνετικά σχόλια, αλλά μέσα από την επιστημονική γνώση που προέρχεται από τους επιστήμονες και τεκμηριώνεται από την έγκυρη βιβλιογραφία.

Ο σεβασμός στην επιστήμη την οποία επικαλούμεθα συνεχώς, κυρίως στον τομέα της υγείας, αποτελεί προϋπόθεση για να μπορέσει κάποιος να έχει ανοικτό μυαλό να αντιλαμβάνεται τις εξελίξεις που προκύπτουν από την ανθρώπινη προσπάθεια μέσα στα εργαστήρια και στα ερευνητικά ιδρύματα. Είναι σαφές ότι η επιλογή των πηγών ενημέρωσης θα πρέπει να τεκμηριώνει αξιοπιστία μέσα από δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια, τις οποίες θα πρέπει να επικαλούμεθα, σε όποια σοβαρή συζήτηση για θέματα που αφορούν στα εμβόλια, χωρίς να προβαίνουμε σε αφορισμούς και αναφορές στο τι ακούσαμε και στο τι μάθαμε.

Ας δούμε στο σημείο αυτό τα εμβόλια εναντίον της νόσου COVID-19 και ας προσπαθήσουμε να απαντήσουμε σε 5 βασικές και συχνές ερωτήσεις.

Ερώτηση: γιατί τα εμβόλια εναντίον του SARS-CoV-2 κυκλοφόρησαν τόσο γρήγορα;

Θα μου επιτρέψετε να αναφέρω ότι κάνει μεγάλος λάθος, επιστημονικό και ιστορικό, όποιος θεωρεί ότι με μαγικό τρόπο προέκυψαν τα εμβόλια. Ιστορικά να αναφέρω ότι η ταυτοποίηση και όχι η εφεύρεση, όπως λανθασμένα λένε πολλοί, του RNA (ριβοζουοκλεινικό οξύ), έγινε το 1869 από τον Γίωχαν Φρίντριχ Μίσερ ενώ στην συνέχεια επιστήμονες όπως ο Robert Malone το 1987 (Βιβλιογραφία: E. Dolgin, 'The tangled history of mRNA vaccines', Nature, 14 Sept. 2021) συνέβαλαν στην μελέτη και στο ρόλο του mRNA (αγγελιοφόρο RNA) που γνωρίζουμε ότι αποτελεί τμήμα του εμβολίου. Η μακροχρόνια έρευνα απέδειξε το ρόλο του mRNA στην παραγωγή πρωτεϊνών δηλ. κάτι που σήμερα στα εμβόλια εναντίον του κορονοϊού SARS-CoV-2, είναι εξαιρετικά χρήσιμο. Το mRNA το χρησιμοποιούμε στα εμβόλια για να προκαλέσει μέσω της πρωτεΐνης S την παραγωγή αντισωμάτων για την άμυνα του οργανισμού μας όταν θα μολυνθούμε με τον ιό SARS-CoV-2 και ο βιοχημικός μηχανισμός είναι απόλυτα γνωστός εδώ και δεκαετίες. Άρα υπάρχει γνώση δεκαετιών που οδήγησε και στην απονομή δυο τουλάχιστον βραβείων Nobel (1959 και 1968) για την λειτουργία του RNA το οποίο και βέβαια δεν επηρεάζει το ανθρώπινο DNA. Χρησιμοποιείται μόνο για την παραγωγή της πρωτεΐνης που ανήκει και στην συνέχεια αποδομείται όπως η πρωτεΐνη S, και μένουν μόνο τα αντισώματα για την προστασία μας.

Επίσης, η επιστήμη της νανοτεχνολογίας και ειδικά της φαρμακευτικής νανοτεχνολογίας, έχει ξεκινήσει από το 1960 με ανάπτυξη πολλών φαρμάκων που κυκλοφορούν για δεκαετίες σε νοσοκομεία και σώζουν ανθρώπινες ζωές (Βιβλιογραφία: C. Demetzos, Pharmaceutical Nanotechnology, by Springer, 2016). Οι επίπονες προσπάθειες της επιστημονικής κοινότητας για τουλάχιστον 50 χρόνια με την βιοτεχνολογία (RNA) και την νανοτεχνολογία, οδήγησε στην ανάπτυξη των σύγχρονων εμβολίων (Βιβλιογραφίες: G. Gregoriadis, Medicine in Drug Discovery, Vol 12, December 2021; R. Cross, Drug Delivery Covid-19, March 2021; C. Demetzos, et al., CNANO, 2021). Επίσης, να αναφέρω και για τους πλέον δύσπιστους που αναφέρουν ότι τα εμβόλια παρήχθησαν γρήγορα χωρίς μελέτες. Από το 2017 έχει εγκριθεί από τους εγκριτικούς οργανισμούς FDA και EMA δηλ. στην Αμερική και στην Ευρώπη φάρμακο για μια πολύ σοβαρή γενετική νόσο που ονομάζεται αμυλοειδωση και οδηγεί σε μυοκαρδιοπάθεια και πολυνευροπάθεια. Σε ασθενείς με συμπτώματα που σχετίζονται με την καρδιά, η 5-ετής επιβίωση είναι μικρότερη από 50%. Μείζονες εκδηλώσεις είναι η προοδευτική καρδιακή ανεπάρκεια και ο αιφνίδιος θάνατος λόγω αρρυθμιών. Το θεραπευτικό αυτό προϊόν με το εμπορικό όνομα ONPATTRO, περιέχει RNA και την νανοτεχνολογία παρόμοια με αυτή του εμβολίου εναντίον του ιού SARS-CoV-2 (Βιβλιογραφία: Journal Nanoscale, by J.A. Kulkarni et al., 2019). Επίσης πριν την πανδημία, οι φαρμακευτικές εταιρείες παραγωγής των σημερινών εμβολίων, είχαν ήδη έτοιμη την τεχνολογία παραγωγής εμβολίων εναντίον διαφόρων μορφών καρκίνου και προχωρούσαν σε κλινικές μελέτες. Με την εμφάνιση της πανδημίας, έστρεψαν άμεσα τις μελέτες σε ανάπτυξη εμβολίων εναντίον του ιού της νόσου COVID-19. Τέλος, το γένος των ιών SARS στο οποίο ανήκει και ο ιός SARS-CoV-2, έχει μελετηθεί για δεκαετίες, π.χ. ο ιός MERS που ανήκει στην ίδια κατηγορία δηλ. στους κορονοϊούς, αλλά και άλλοι κορονοϊοί μελετώνται από το 1960. Είναι λοιπόν προφανές ότι, υπήρχαν έτοιμες μελέτες για το γένος και τα είδη του ιού SARS-CoV-2 και οι επιστήμονες πολύ εύκολα ταυτοποίησαν το γονιδίωμα του SARS-CoV-2 γνωρίζοντας παρά πολλά και έτσι οδηγήθηκαν στην ανάπτυξη και παραγωγή των εμβολίων. Οι εξελίξεις στην μοριακή γενετική και στη νανοτεχνολογία συνέβαλλαν στην ο-

λοκλήρωση των εμβολίων. Άρα, με βάση τα παραπάνω είναι σαφές ότι τίποτα δεν έγινε βιαστικά αλλά με μεθοδολογία και έρευνα δεκαετιών που εξασφάλισαν βαθιά γνώση στην ανάπτυξη των εμβολίων. Οι επιστήμονες αφοσιωμένοι στις μελέτες τους, μέσα στα εργαστήρια, πολεμούσαν και πολεμούν την άγνοια, ψάχνοντας την αλήθεια. Θα ήθελα να παρατηρήσω εδώ κάτι. Τι θα λέγαμε αν σήμερα η επιστήμη αδυνατούσε να παράξει το εμβόλιο, αν δεν το είχαμε ή αν ήταν πανάκριβο όπως π.χ. φάρμακα για σοβαρές και γενετικές νόσους με αδυναμία πρόσβασης. Ας αναζητήσουμε σήμερα πόσο κοστίζει το φάρμακο -όχι εμβόλιο- το οποίο εγκρίθηκε για θεραπεία σε αρχικά στάδια της νόσου Αλτσχάιμερ η οποία μαστίζει την ανθρωπότητα? Θα διαπιστώσουμε ότι το κόστος είναι εξαιρετικά απαγορευτικό για τους καθημερινούς πολίτες αλλά ακόμα και για τα συστήματα υγείας να το αποζημιώσουν. Επίσης η μαζική παραγωγή του φαρμάκου είναι εξαιρετικά χρονοβόρα. Άρα ας μην ακούμε με ευκολία την άποψη γιατί δεν έρχονται τα μονοκλωνικά αντισώματα ως φάρμακα εναντίον της νόσου COVID-19. Η μαζική παραγωγή των μονοκλωνικών αντισωμάτων είναι χρονοβόρα, το κόστος μεγάλο ενώ η ανάγκη για άμεση κάλυψη του παγκόσμιου πληθυσμού, οδήγησε στην γρήγορη αλλά ασφαλή ανάπτυξη των εμβολίων. Επιπλέον να σημειώσω ότι η χορήγηση φαρμάκων προϋποθέτει ότι πρέπει πρώτα να αρρωστήσουμε, με ανεξέλεγκτες πολλές φορές συνέπειες για την υγεία μας, ενώ το εμβόλιο χορηγείται για προστασία, δωρεάν και σε μαζική παραγωγή. Ας σκεφθούμε, τι ακριβώς θα λέγαμε και ποιους θα κατηγορούσαμε αν σήμερα δεν υπήρχαν τα εμβόλια; Ίσως τους επιστήμονες και την επιστήμη; Ίσως θα σκεφτόμαστε την ύπαρξη κυκλωμάτων που θα μας απαγόρευε την πρόσβαση στην υγεία; Το φάρμακο και το εμβόλιο είναι κοινωνικά αγαθά, ανήκουν σε όλους μας και σήμερα το εμβόλιο εναντίον του κορονοϊού προσφέρεται ΔΩΡΕΑΝ στον κάθε ένα, ας μην το ξεχνάμε.

Ερώτηση: γιατί να μην περιμένω να περάσει χρόνος ώστε να βεβαιωθεί για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα των εμβολίων εναντίον του ιού SARS-CoV-2;

Όπως όλα, τα φάρμακα αλλά και τα εμβόλια, έχουν εγκριθεί από Διεθνείς οργανισμούς στους οποίους συμμετέχουν χιλιάδες επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων ακόμα και των νομικών επιστημών για να καθορίσουν το νομικό πλαίσιο εγκρίσεων και να γίνουν όλα με βάση την νομοθεσία, με διαφάνεια και με στόχο την προστασία της ανθρωπίνης υγείας. Ας σκεφθούμε λοιπόν τον παρακάτω σενάριο. Το εμβόλιο έχει εγκριθεί μετά από κλινικές δοκιμές σε ανθρώπους εθελοντές, μετά από προκλινικές μελέτες και στην συνέχεια μετά από εκατοντάδες αναλύσεις σε ανεξάρτητα εργαστήρια σε ολόκληρο τον κόσμο και μελέτες και αξιολογήσεις εμπειρογνώμων όλων των ειδικοτήτων, όπως απαιτεί η νομοθεσία. Μετά την έγκρισή του, ας υποθέσουμε ότι αποφασίζουμε να μην κυκλοφορήσει δηλ. να μην χορηγηθεί στους πολίτες και λέμε ας περιμένουμε, δηλ. απλά να το έχουμε στα ψυγεία και στις αποθήκες. Ας περιμένουμε λοιπόν. Να περιμένουμε τι ακριβώς?? Αν δεν δοθεί στους ανθρώπους για να τους προστατεύσει αλλά και να παρακολουθηθούν μέσω του συστήματος Φαρμακοεπαγρύπτησης (αλήθεια, πόσο άραγε από τους συνανθρώπους μας που παρακολουθούν μη επιστημονικά σχόλια στο διαδίκτυο, έχουν ασχοληθεί με το τι σηματοδοτεί η λέξη Φαρμακοεπαγρύπτηση, που τόσο σημαντικό ρόλο παίζει στις ανεπιθύμητες ενέργειες φαρμάκων και εμβολίων?), τι ακριβώς προβλήματα παρουσιάζονται, ώστε να κάνουμε βελτιώσεις και να προστατεύσουμε την κοινωνία, τότε δεν θα υπάρχει κανένα όφελος, γιατί απλά δεν θα χρησιμοποιείται. Αν δεν κυκλοφορήσει το εμβόλιο και δεν χορηγηθεί στους ανθρώπους, απλά θα έχουμε ένα εμβόλιο, το οποίο θα το κοιτάμε από μακριά. Όλα τα φάρμακα και όλα τα εμβόλια έχουν κυκλοφορήσει μετά από μέγιστους επιστημονικούς ελέγχους και αξιολογήσεις και με την μέγιστη και ανθρωπίνως δυνατή ασφάλεια και α-

Γράφει ο:
Κωνσταντίνος Ν. Δεμέτζος

ποτελεσματικότητα. Διαφορετικά δεν θα υπήρχαν φάρμακα ούτε και εμβόλια και το προσδόκιμο της ζωής μας δεν θα ήταν σήμερα μεγαλύτερο των 80 ετών, αλλά θα είχαμε μείνει οριακά σε ηλικίες των 50 ετών όπως πριν δεκαετίες. Επίσης, η συμμετοχή όλων μας στην μάχη αυτή, αποτελεί την κοινωνική μας προσφορά, αποτελεί ένδειξη αλληλεγγύης και αγάπης στον συνάνθρωπο μας, τελικά δείχνουμε πόσο σεβόμαστε την ανθρωπινή φύση μας.

Ερώτηση: τα εμβόλια εναντίον του κορονοϊού τεκμηριώνουν ασφάλεια και αποτελεσματικότητα;

Με βάση τα διεθνή δεδομένα όπως δημοσιεύονται, αλλά και με βάση τις μελέτες ασφαλείας και αποτελεσματικότητας αλλά και τις ανακοινώσεις διεθνών οργανισμών εγκρίσεως φαρμάκων και εμβολίων, όπως του Αμερικάνικου (Ιδρύθηκε το 1906) και Ευρωπαϊκού (Ιδρύθηκε 1995) οργανισμού που εγκρίνουν τα νέα εμβόλια και φάρμακα, ένα εμβόλιο ή ένα φάρμακο για να εγκριθεί έχει μελετηθεί από εκατοντάδες επιστήμονες όλων των επιστημονικών ειδικοτήτων και έχουν ληφθεί δεδομένα ανάλυσης από δεκάδες ανεξάρτητα δημόσια εργαστήρια πιστοποιημένα και αναγνωρισμένου κύρους από διάφορες περιοχές του κόσμου. Οι παρενέργειες, εάν εμφανιστούν, είναι συνήθως ήπιες και εξαρτώνται σε κάθε περίπτωση από το μελετώμενο εμβόλιο. Κάποιες πιθανές παρενέργειες είναι: ο πυρετός, ο πόνο γύρω από την περιοχή του εμβολίου, μικοί πόνοι ή αλλεργικές αντιδράσεις που αντιμετωπίζονται. Σοβαρές παρενέργειες, είναι εξαιρετικά σπάνιες, αλλά και αυτές αντιμετωπίζονται, καταγράφονται, και τα εμβόλια βελτιώνονται και γίνονται περισσότερο ασφαλή. [Βιβλιογραφία: Maglione, M. A.; Das, L.; Raaen, L.; Smith, A.; Chari, R.; Newberry, S.; Shanman, R.; Perry, T. και άλλοι. (July 2014). «Safety of Vaccines Used for Routine Immunization of US Children: A Systematic Review». PEDIATRICS. doi:10.1542/peds.2014-1079; «Possible Side-effects from Vaccines». Centers for Disease Control and Prevention. Ανακτήθηκε στις 24 Φεβρουαρίου 2014.]. Τα εμβόλια εναντίον του SARS-CoV-2 που έχουν εγκριθεί και κυκλοφορούν, έχει τεκμηριωθεί η ασφάλεια και αποτελεσματικότητά τους σε ποσοστό > 90 %, ενώ για τις μεταλλάξεις, το ποσοστό είναι μεγαλύτερο του 80%, από τις κλινικές μελέτες σε μεγάλο αριθμό εθελοντών, τον μεγαλύτερο στην ιστορία των κλινικών μελετών. Πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη ότι τα εμβόλια εναντίον του κορονοϊού, είναι στην κυκλοφορία περίπου ένα έτος και οι παρενέργειες είναι οι αναμενόμενες με βάση τις κλινικές μελέτες, χωρίς εξαιρετικά μεγάλες εκπλήξεις. Θα πρέπει να τονίσω ότι η επιστήμη της Φαρμακοεπαγρύπτησης και οι εξελισσόμενες μελέτες, βελτιώνουν συνεχώς την γνώση μας για τα εμβόλια εναντίον του κορονοϊού και εμπλουτίζουν τις σχετικές βάσεις δεδομένων ανεπιθύμητων ενεργειών (Eudra Vigilance) και υπάρχουν νέες οδηγίες προστασίας των πολιτών, τις οποίες όλοι πρέπει να ακολουθούμε. Η επιστήμη λειτουργεί με σοβαρότητα, με μεθοδολογία και προοπτική, για την βελτίωση της ανθρωπίνης υγείας. Χωρίς αφορισμούς και χωρίς τα μη επιστημονικά σχόλια του διαδικτύου και των προσωπικών απόψεων.

Ερώτηση: Ποιες μπορεί να είναι οι μακροπρόθεσμες συνέπειες από την χρήση των εμβολίων εναντίον του SARS-CoV-2

Οι μελέτες προοπτικής για μακροπρόθεσμες δράσεις των εμβολίων στον ανθρώπινο οργανισμό, που αφορούν στα συστατικά τους, έχουν μελετηθεί εδώ και δεκαετίες. Ειδικά, όσον αφορά στο τεχνολογικό υπόβαθρο των εμβολίων mRNA, δηλ. της νανοτεχνολογίας, υπάρχουν εκατοντάδες δημοσιεύσεις που αφορούν στην ασφάλειά τους (Βιβλιογραφία: Κ. Δεμέτζος, «Φαρμακευτική Νανοτεχνολογία», κεφ. 6, Εκδ. Παρισιάνου Α.Ε., 2014). Όσον αφορά στο RNA, γνωρίζουμε ακριβώς πώς συμπεριφέρεται. Ο δρόμος που ακολουθεί στον ανθρώπινο οργανισμό χορηγούμενο ως εμβόλιο, είναι να 'επισκεφθεί' τα ριβοσώματα (τα ριβοσώματα παρατηρήθηκαν για πρώτη φορά στα μέσα του 1950 από τον Ρουμάνο βιολόγο Γκεόργκε Παλάντε στο ηλε-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην 6η σελ.

Ο Κορωνοϊός στην Κρήτη

Γράφει ο
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΛΑΚΗΣ
Δρ χημικός μηχανικός
(e-mail: dhadjidakis@yahoo.com)

Τα εμβόλια εναντίον του ιού SARS-CoV-2 και η αναγκαιότητα του εμβολιασμού

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την 5η σελ.

Η πανδημία του κορωνοϊού εξακολουθεί να ταλανίζει τη χώρα και να προβληματίζει για τις προοπτικές της εξέλιξής της την επικείμενη χειμερινή περίοδο. Είναι σαφές ότι οι επιδόσεις της χώρας μας δεν είναι τόσο καλές, όσον την πρώτη περίοδο της εμφάνισης της πανδημίας. Η χαλάρωση στην τήρηση των μέτρων προστασίας και το όχι μεγάλο ποσοστό εμβολιασθέντων έχει οδηγήσει τη χώρα μας, όσον αφορά τους θανάτους από τον ιό ανά εκατομμύριο κατοίκων, στη 18η καλύτερη θέση μεταξύ 39 ευρωπαϊκών χωρών. Να επισημανθεί ότι μέχρι και τον Φεβρουάριο 2021 η χώρα μας βρισκόταν μεταξύ των 10 καλύτερων.

Αδεσμευμένοι ότι, επισήμως, στη χώρα μας δεν ανακινούνται θάνατοι ανά Περιφερειακή Ενότητα τα «Φορηγίωτικα Νέα» παρουσιάζουν εκτεταμένα αποσπάσματα από ρεπορτάζ σχετικά με την κατάσταση στην Κρήτη, όσον αφορά τα κρούσματα του ιού και τους εμβολιασμούς και αυτά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στοιχεία σε εθνικό επίπεδο.

Η μάχη της Κρήτης με το τέταρτο κύμα του ιού

Του Γιάννη Παπαδόπουλου

(εφημερίδα «Καθημερινή», φύλλο της 5ης.09.2021)

Συνήθως επικαλούνται αμέλεια. Υποστηρίζουν ότι δεν πρόλαβαν να κλείσουν ραντεβού, ότι το είχαν στην άκρη του μυαλού τους, αλλά μετέθεταν την ημερομηνία για αργότερα. Αυτές τις δικαιολογίες ακούει όλο και πιο συχνά από ανεμβολιαστούς ασθενείς στη μονάδα COVID-19 του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) ο επίκουρος καθηγητής Παθολογίας Θεοδόσιος Φιλίππας. Ο βαθμός ειλικρίνειας είναι δύσκολο να ιχνηλατηθεί. «Δεν ξέρω εάν εκφράζουν μια αλήθεια ή πρόκειται για αμυντικό μηχανισμό», λέει. «Ζούμε ένα κύμα, στο οποίο περίπου το 90% όσων νοσηλεύονται είναι ανεμβολίαστοι».

Κατά τα πρώτα δύο κύματα της πανδημίας η Κρήτη δεν δέχτηκε την επιβάρυνση που είχαν άλλες περιοχές της χώρας. Η απόστασή της από την ηπειρωτική Ελλάδα σε συνδυασμό με τα πιο αυστηρά περιοριστικά μέτρα που είχαν τεθεί τότε σε ισχύ λειτούργησαν οχυρωματικά απέναντι στη διασπορά του ιού. Μέσα στο καλοκαίρι του 2021, όμως, ήταν ένα από τα πρώτα μέρη που ήρθε αντιμετώπιζε το τέταρτο κύμα, κυρίως λόγω του πιο μεταδοτικού στελέχους «Δέλτα», της γενικευμένης μη χρήσης προστατευτικών μέτρων σε χωριά και τουριστικούς προορισμούς, αλλά και της στάσης μερίδας ντόπιων, οι οποίοι, αν και είχαν τη δυνατότητα, δεν είχαν εμβολιαστεί. Υγειονομικοί της Κρήτης που μίλησαν στην «Κ» αναφέρουν ότι δεν περίμεναν τόσο νωρίς την εκδήλωση αυτού του κύματος και τη συνακόλουθη πίεση στο δικό τους έργο.

Ο Ανέστης Κιούλπαλης, διευθυντής στη ΜΕΘ του Βενιζελίου Νοσοκομείου, λέει ότι στα τέλη Μαΐου δεν είχαν κανέναν νοσηλευόμενο με κορωνοϊό στην εντατική και έπειτα από αρκετά εξιτήρια και οι απλές κλινικές COVID-19 είχαν αποφορτιστεί σημαντικά. Από τις 9 κλίνες που είχαν διαθέσει το προηγούμενο διάστημα στη ΜΕΘ του Βενιζελίου για τις ανάγκες της πανδημίας σχεδίαζαν να αξιοποιήσουν μέσα στο καλοκαίρι μόνο 2. Η ύφεση όμως δεν κράτησε πολύ. Χρειάστηκε να διαθέσουν ξανά περισσότερα κρεβάτια. «Μέσα στον Ιούλιο γίνονταν 5 και 10 εισαγωγές κάθε ημέρα στην κλινική και ορισμένες εξ αυτών στην πορεία έπρεπε να εισαχθούν στην εντατική», τονίζει ο κ. Κιούλπαλης. Όπως παρατηρεί ο ίδιος, κατά μέσον οι ασθενείς που νοσηλεύονται σήμερα στη ΜΕΘ είναι 50 ετών, ανεμβολίαστοι στη συντριπτική πλειονότητά τους.

Αντίστοιχα, στα μέσα της τρέχουσας εβδομάδας

(σημ. ΔΧ: αρχές Σεπτεμβρίου), στη ΜΕΘ του ΠΑΓΝΗ από τους 15 νοσηλευόμενους με COVID-19 οι 14 ήταν ανεμβολίαστοι. Ο διευθυντής της ΜΕΘ Δημήτρης Γεωργόπουλος παρατηρεί ότι εάν είχαν προχωρήσει περισσότερο οι εμβολιασμοί στον ντόπιο πληθυσμό θα είχαν και πιο πολλά κρεβάτια διαθέσιμα για τις ανάγκες άλλων ασθενών πέραν της πανδημίας. Στον εγχώριο και στον διεθνή τύπο αυτό το καλοκαίρι κυριάρχησαν τίτλοι που εμφάνιζαν την Κρήτη «στο κόκκινο», καθώς επί πολλές ημέρες Ηράκλειο και Χανιά κατέγραφαν υψηλούς αριθμούς νέων κρουσμάτων. Ενδεικτικά για το πενήντημερο 10/8 - 14/8 ο ΕΟΔΥ είχε ανακοινώσει συνολικά 1.229 νέα κρούσματα στο Ηράκλειο και 733 στα Χανιά. Τις τελευταίες ημέρες οι αριθμοί φαίνεται να έχουν υποχωρήσει, ο ρυθμός νέων εισαγωγών είναι σταθερός και όπως παρατηρεί ο καθηγητής Παθολογίας Λοιμώξεων και υπεύθυνος της μονάδας COVID-19 στο ΠΑΓΝΗ Διαμαντής Κοφτερίδης, «το σύστημα δεν έχει υπερβεί τις δυνατότητές του».

Εστίες υπερμετάδοσης

Κανείς όμως δεν μπορεί να κάνει ασφαλείς εκτιμήσεις για την επόμενη ημέρα. «Στα χωριά κυκλοφορούν χωρίς μάσκες και μπαινούν στα μαγαζιά. Πανηγύρια, γάμοι, βαφτίσεις, υπάκουοι άπειρες εστίες υπερμετάδοσης και ανησυχώ τι θα γίνει όταν ανοίξουν τα σχολεία», λέει ο κ. Κιούλπαλης. «Οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα είναι πάντα παρακινδυνευμένες. Πρέπει οι πολίτες να εμβολιαστούν για να γλιτώσουν τη βαριά νόσο, να γλιτώσουν το νοσοκομείο. Τα εμβόλια προστατεύουν και πρέπει να τους βοηθήσουμε να ξεπεράσουν τους φόβους τους», αναφέρει ο κ. Κοφτερίδης.

Στα τέλη Αυγούστου, κατά την επίσκεψη της «Κ» στο ΠΑΓΝΗ νοσηλεύονταν εκείνη την ημέρα 41 ασθενείς στους θαλάμους των κλινικών COVID-19. Για να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες που μπορούσε να προκύψουν, σε κάθε εφημερία το νοσοκομείο είχε αναπτύξει 3 κλινικές. Ο Γιάννης Ακουμιανάκης, ειδικευόμενος Παθολογίας, λέει ότι ορισμένες εφημερίες ήταν αρκετά δύσκολες με κάποιους ασθενείς των οποίων η κλινική εικόνα επιβαρυνόταν ραγδαία μέσα σε λίγες ώρες.

«Ενάμιση χρόνο μετά την έναρξη της πανδημίας η συγκυρία μας βρίσκει αρκετά κουρασμένους, γιατί είναι το τέταρτο κύμα και η εξακολούθηση και ήρθε πιο γρήγορα απ' ό,τι το περιμέναμε», λέει στην «Κ» η Εφη Βογιατζιδάκη, προϊσταμένη των νοσηλευτών στη μονάδα αντιμετώπισης κορωνοϊού. Η ίδια τονίζει ότι «δεν είναι οι τουρίστες αυτοί που φέρνουν τον κορωνοϊό στην Κρήτη. Όταν είσαι σε ένα περιβάλλον που όλοι βιώνουν διακοπές και εσύ χαλαρώνεις, κακά τα ψέματα. Θα θυμηθείς να βάλεις τη μάσκα σου, αλλά και λίγο να σου πέσει δεν θα τη σηκώσεις κιόλας», λέει για τη μη τήρηση των μέτρων από συμπολίτες της. Αντίστοιχα, ο κ. Γεωργόπουλος παρατηρεί ότι στη ΜΕΘ του ΠΑΓΝΗ όλο το καλοκαίρι είχαν νοσηλεύσει μόνο έναν τουρίστα, ο οποίος είχε έρθει για άλλη αιτία στο νοσοκομείο και διαπιστώθηκε ότι έπασχε από COVID-19.

Σε αντιδιαστολή με την τοπική κοινωνία, το ποσοστό των εμβολιασμένων υγειονομικών ήταν πολύ μεγάλο. «Ζούμε μαζί με τους ασθενείς την αγωνία τους με αυτόν τον ιό. Η λύση, η πρόληψη για να μη νοσήσει κάποιος σοβαρά, είναι το εμβόλιο», λέει ο κ. Φιλίππας.

Επίμετρο από τον Δημ. Χατζηδάκη

Από τον Πίνακα 1 (στοιχεία της 21ης Σεπτεμβρίου για τους εμβολιασμούς (<https://covid19.gov.gr/covidmap/>) και στοιχεία της 25ης Σεπτεμβρίου για τα κρούσματα (<https://lab.imedd.org/covid19/>)) προκύπτει ότι η τρέχουσα εικόνα της Κρήτης σε σχέση με αυτή της Επικράτειας είναι καλή, με «καλύτερο μαθητή» την Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου τσόν όσον αφορά τους εμβολιασμούς, όσον και τα κρούσματα (οι αναφερόμενες θέσεις κατάταξης είναι σε φθίνουσα κλίμακα επιδόσεων των Π.Ε. της χώρας (ενδεικτικά: 2η, σημαίνει 2η χειρότερη επίδοση μεταξύ αυτών των 51 Π.Ε.). Η συνολική εικόνα από την αρχή της πανδημίας δεν είναι αντίστοιχα καλή. Με την εξαίρεση της Π.Ε. Λασιθίου, οι υπόλοιπες 3 Π.Ε. έχουν επίδοση μεταξύ των 20 χειρότερων. Και όμως, την Κρήτη δεν την «ακούμπησε» η πανδημία στην αρχή. Και μετά ακολούθησε η χαλάρωση ...

Πίνακας 1. Στοιχεία εμβολιασμών και κρουσμάτων στην Κρήτη και συνολικά στην Επικράτεια.

Παράμετρος/ Περιοχή	Επικράτεια	Π.Ε. Ηρακλείου	Π.Ε. Λασιθίου	Π.Ε. Ρεθύμνου	Π.Ε. Χανίων
Εμβολιαστική κάλυψη	60,7%	61,7%	70,6%	58,2%	60,0%
Ολοκληρωμένοι εμβολιασμοί	56,7%	57,7%	67,2%	54,0%	56,4%
Κρούσματα/ 100.000 κατοίκους από την αρχή της πανδημίας	5.960	5.090 (20η)	2.920 (45η)	7.300 (2η)	5.280 (18η)
7ήμερος μέσος όρος κρουσμάτων/ 100.000 κατοίκους	21,7	14,3 (35η)	8,0 (44η)	20,4 (23η)	12,2 (38η)

κτρονικό μικροσκόπιο, μελέτη που του χάρισε το Νόμπελ Ιατρικής) και όχι τον πυρήνα του κυττάρου που φιλοξενεί το DNA μας. Στα ριβοσώματα το mRNA (αγγελιοφόρο RNA) θα δώσει εντολή παρασκευής της πρωτεΐνης S, η οποία θα οδηγήσει στην ανοσία μέσω των αντισωμάτων που θα παραχθούν. Το mRNA στην συνέχεια αποδομείται φυσιολογικά, όπως και η πρωτεΐνη S, η οποία αποδομείται φυσιολογικά σε αμινοξέα που είναι συστατικά του οργανισμού μας. Αυτή είναι η πορεία του, δεν υπάρχει τίποτα άλλο, και αυτό το γνωρίζουμε και το διδάσκουμε δεκαετίες, δεν αμφισβητείται.

Όσον αφορά στα νανοσωματίδια που μεταφέρουν το mRNA, αυτά αποτελούνται από συστατικά όπως της κυτταρικής μας μεμβράνης και γι' αυτό από το 1960 ονομάζονται ΛΙΠΟΣΩΜΑΤΑ, (Βιβλιογραφία: C. Demetzos «Pharmaceutical Nanotechnology», Springer, 2016) δηλ. αποτελούνται από ΛΙΠΟΣΩΜΑΤΑ και αποδομούνται φυσιολογικά όπως τα λιπαρά που λαμβάνονται με τη τροφή μας. Επίσης ΛΙΠΟΣΩΜΑΤΑ φάρμακα κυκλοφορούν από το 1995 ενώ νέα φάρμακα της τεχνολογίας RNA, π.χ. το ONPRATTO το οποίο ανέφερα παραπάνω για γενετική θεραπεία, κυκλοφορούν ήδη πολλά χρόνια. Να σημειώσω επίσης ότι τα εμβόλια για τον κορωνοϊό, ήδη κυκλοφορούν περίπου ένα έτος και οι παρενέργειες είναι αυτές που ήδη αναφέρονται στο φύλλο οδηγιών χρήσης. Τα νοσοκομεία και οι ΜΕΘ γεμίζουν από ασθενείς με κορωνοϊό και όχι από ασθενείς με παρενέργειες των εμβολίων. Τέλος, ιστορικά όλα τα εμβόλια προφανώς δεν έχουν οδηγήσει σε μαζικούς θανάτους, και αυτό το γνωρίζουμε όλοι, αντίθετως, έχουν συμβάλει στην ανθρώπινη υγεία.

Ερώτηση: πώς να καταπολεμήσω τον φόβο του αγνώστου;

Εδώ θα ήθελα να αναφέρω ότι η κοινωνική ευαισθησία, και όχι η αποστασιοποίηση, το αίσθημα ευθύνης απέναντι στους συνανθρώπους μας αλλά και στην κοινωνία, κυρίως όμως η γνώση μέσα από εγκεκριμένα μέσα πληροφόρησης και βιβλιογραφία και όχι γνώμες και ψιθύρους, καθώς και οι ερωτήσεις που πρέπει να κάνουμε στους επιστήμονες που γνωρίζουν, που δουλεύουν πάνω στα φάρμακα και στα εμβόλια δεκαετίες ολόκληρες και η γνώμη τους έχει βαρύνουσα σημασία στην παραγωγή και ανάπτυξη φαρμάκων και εμβολίων, είναι οι αξιόπιστες πηγές. Αντιλαμβάνομαι τον φόβο του αγνώστου. Μας καθησυχάζει όμως το γεγονός ότι έχουμε την προοπτική της γνώσης. Ας ακολουθήσουμε τον δρόμο αυτό με ανοικτό το μυαλό.

Τελειώνοντας, να αναφέρω ότι χιλιάδες ιοί κατοικούν στον πλανήτη μας, καθώς και ιοί με περιεργά ονόματα όπως ο ιός Ζίκα και ο ιός Έμπολα, οι οποίοι παραμονεύουν για να εξελιχθούν σε πανδημίες.

Πρέπει να έχουμε ανοικτό το μυαλό μας, χωρίς εγωισμό και εσωστρέφεια αλλά με αγάπη, όλοι μαζί και όχι περιμένοντας τι θα πάθει ο άλλος για να σωθώ εγώ, να συμμετέχουμε στον κοινό αγώνα για να καταπολεμήσουμε εχθρούς, όπως το πετύχαμε με τον ιό της ευλογιάς και με άλλους ιούς τους οποίους καταστήσαμε ενδημικούς και ελεγχόμενους. Οι πραγματικοί επιστήμονες δεν προβάλλουν τον φόβο ως όπλο και δεν καλλιεργούν την άγνοια στην κοινωνία μέσα από την παραπληροφόρηση χωρίς επιστημονικά τεκμηριωμένες απόψεις στηριζόμενοι στην όποια ιδιότητα τους και ξεγελούν τους πολίτες και τους οδηγούν στον φόβο και στην απελπισία. Οι πραγματικοί επιστήμονες κάνουν μετρήσεις μέσα στα εργαστήρια, δημοσιεύουν τα αποτελέσματά τους και κρίνονται από την επιστημονική κοινότητα όταν τα δημοσιοποιήσουν σε επιστημονικά συνέδρια εκεί όπου εξελίσσεται ο υγιής επιστημονικός διάλογος και αποκρυσταλλώνονται οι απόψεις οι οποίες στην συνέχεια δημοσιοποιούνται στην κοινωνία. Οι επιστημονικές εταιρείες (π.χ. Μαιευτική, Πνευμονολογική, Αιματολογική, Παιδιατρική κ.α.) τεκμηριώνουν γνώση, ανάλυση των δεδομένων, καθημερινή προσαρμογή στις νέες επιστημονικές εξελίξεις και στόχος τους είναι η προστασία της δημόσιας υγείας. Οι επιστήμονες υγείας, ιατροί, επιστήμονες φαρμακευτικής, βιολόγοι, νοσηλευτές, χημικοί, φυσικοί αλλά και πλήθος άλλων ειδικοτήτων με εξειδικευμένες γνώσεις και δεκάδες έτη σπουδών, με βραβεύσεις και διεθνείς αναγνωρίσεις, δίνουν μακροχρόνιες και καθημερινές μάχες. Το ελάχιστο που πρέπει να τους προσφέρουμε είναι ο σεβασμός και η αναγνώριση του έργου τους μέσα από την δική μας συνεισφορά που δεν είναι άλλη παρά το ανοικτό μυαλό στις επιστημονικές επιτυχίες. Τα εμβόλια κατά του κορωνοϊού είναι μεγάλη επιστημονική επιτυχία προς όφελος της ανθρωπότητας. Πρέπει να είμαστε όλοι μαζί, να είμαστε δίπλα ο ένας στον άλλο και όχι να κρυβόμαστε ή να εξαπατούμε για να αποφύγουμε αυτό που η αλληλεγγύη και ο ανθρωπισμός επιβάλλει, δηλ. την συμμετοχή μας στον κοινό αγώνα.

Ανθρωπιά σημαίνει παρουσία στις μεγάλες μάχες της ανθρωπότητας. Σήμερα, στην μεγάλη αυτή πρόκληση, πρέπει να έχουμε πίστη στην επιστήμη και να είμαστε όλοι μαζί. Ο εμβολιασμός είναι πράξη αλληλεγγύης και κοινωνικής ευαισθησίας, προσφοράς πρωτίστως στον εαυτό μας και στη συνέχεια στην κοινωνία και στον συνάνθρωπό μας. Ας μην τον φοβόμαστε.

Κωνσταντίνος Ν. Δεμέτζος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Ν. Δεμέτζος θεωρείται όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς βαθύς γνώστης, όχι μόνο των φαρμάκων και της φαρμακευτικής επιστήμης, αλλά και ειδικά της τεχνολογίας των εμβολίων σωματιδιακού τύπου, όπως αυτά εναντίον της COVID-19. Έχει εκατοντάδες δημοσιεύσεις και ομιλίες σε επιστημονικά συνέδρια, διπλώματα ευρεσιτεχνίας (πατέντες) και βραβεύσεις που τεκμηριώνουν απόλυτα τις επιστημονικές του απόψεις, ειδικά πάνω στην τεχνολογία και νανοτεχνολογία των εμβολίων εναντίον της COVID-19.

Τον ευχαριστούμε θερμά για την προσφορά του στην προώθηση της προστασίας των πολιτών μέσω του εμβολιασμού, που αποτυπώνεται στο άρθρο αυτό και γενικότερα τον ευχαριστούμε διότι αυτή την περίοδο δια μέσου δημοσιεύσεων στον τύπο, δια μέσου συνεντεύξεων, δια μέσου διαλέξεων και κάθε πρόσφορου μέσου, έχει στρατευθεί στην ενημέρωση της κοινωνίας σχετικά με την πανδημία COVID-19 και την ανάγκη του εμβολιασμού όλων μας.

Ρένα Κανιτάκη, Πρόεδρος ΣΦΦΦ

Από την Τουρκική κατάκτηση ως την Επανάσταση του 1821

Οι Τούρκοι αποβιβάζονται τον Ιούνιο του 1645 στην Κρήτη, κατακτούν τον Αύγουστο του ίδιου έτους τα Χανιά, το Νοέμβριο του επόμενου χρόνου το Ρέθυμνο και καταλαμβάνουν την υπαίθρο χώρα του νησιού την άνοιξη του 1648. Αρχίζουν την Πολιορκία του Χάνδακα το Μάιο του ίδιου χρόνου. Η πολιορκία διαρκεί 21 ολόκληρα χρόνια. Τα τελευταία τρία είναι τα πιο δραματικά. Οι Τούρκοι ενισχύουν στρατεύματα και οπλισμό ενώ οι χριστιανικοί λαοί της Ευρώπης σπεύδουν για βοήθεια. Σπουδαίες, δραματικές γιγαντομαχίες έγιναν κάτω από τα γιγαντιαία τείχη του μεγάλου φρουρίου, ενώ οι συνεχείς και ανελέητοι βομβαρδισμοί καταστρέφουν τα πάντα στο εσωτερικό της πόλης. Τελικά το Μεγάλο Κάστρο, το ισχυρότερο φρούριο της ανατολής «άριστον δείγμα της μεσαιωνικής οχυρωματικής και πέφτει στα χέρια του Κιοπρουλή πασά, πολιορκητή του Χάνδακα, στις Οκτωβρίου 1669. Με την άλωση του Χάνδακα τερματίζεται νικηφόρα για τους Τούρκους ο Κρητικός Πόλεμος, όπως ονομάστηκε ο μακρόχρονος και αδιωσίπητος πόλεμος Βενετίας - Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για την Κρήτη. Επέρχεται η οριστική κατάκτηση της Κρήτης και συντελούνται σημαντικές μεταβολές στο νησί.

Ο πληθυσμός μειώθηκε σημαντικά και βυθίστηκε στο σκοτάδι της αμάθειας, η παραγωγική δραστηριότητα περιορίστηκε και η πνευματική άνθηση των τελευταίων αιώνων της Βενετοκρατίας έσβησε. Οι λόγοι της εκπατριότητας στα Βενετοκρατούμενα Επτάνησα, και η Κρητική Αναγέννηση διακόπηκε απότομα. Η επαχθέστατη φορολογία επιδείνωσε την κατάσταση των υποδούλων. Ο χαρακτήρας της οικονομίας του νησιού την πρώιμη τουρκοκρατία ήταν γεωργικός και κτηνοτροφικός. Η ναυτιλία που ήκμασε τα προηγούμενα χρόνια παρήκμασε, με εξαίρεση την περιοχή των Σφακιών ως την επανάσταση του Δασκαλογιάννη. Οι συνθήκες ζωής ήταν ιδιαίτερα σκληρές και αφαιρούσαν κάθε δύναμη και ελπίδα. Επί δύο και πλέον αιώνες μέχρι και την επανάσταση του 1821, οι Κρήτες πάλαιον για την απόσχιση του τουρκικού ζυγού. Σχολεία δεν υπήρχαν, οι ευκαιρίες και τα μέσα για να εκπαιδευτούν ήταν ανύπαρκτα, η εκκλησία τα πέτρινα εκείνα χρόνια συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην διατήρηση της θρησκευτικής και εθνικής συνείδησης των υποδούλων.

Εξισλαμισμοί υπήρξαν αρκετοί και στην υπό εξέταση περιοχή. Ιδιαίτερα μεγάλος ήταν ο αριθμός των εξισλαμισθέντων στις επαρχίες Σελίνου και Μονοφατίου, στις οποίες παρατηρήθηκε το φαινόμενο των ομαδικών εξισλαμισμών. Ολόκληρα χωριά εξώμωσαν πολλές φορές με τον ιερέα τους¹. Παρά τους εξισλαμισμούς και τα δεινά που επέφερε η τουρκοκρατία, λειτούργησε ως ιστορική κάθαρση. Όσοι δεν εξισλαμίστηκαν και παρέμειναν ορθόδοξοι ήταν γνήσιοι Έλληνες. Σύμφωνα με τον Ν. Τωμαδάκη²: «Η κατάκτηση της Κρήτης υπό των Τούρκων απετέλεσε την κάθαρση της νόθου καταστάσεως της γεννηθείσης κατά την Ενετοκρατίαν: όσοι έμειναν ορθόδοξοι ήταν γνήσιοι Έλληνες».

Με την τουρκική κατάκτηση το 1645 οι Λατινέπισκοποι εκδιώχθηκαν και οι επισκοπές περιορίστηκαν σε 12. Αποκαταστάθηκε η ορθοδοξία στο νησί και ανασυγκροτήθηκε η εκκλησία, καθώς ανασυστάθηκαν οι επισκοπές μεταξύ των οποίων και η επισκοπή Αρκαδική η οποία συμπεριελάμβανε το ανατολικό Μονοφάτσι (μέρος Ρίζου) και την περιοχή της Βιάννου με έδρα την Επάνω Βιάννο. Η επαρχία Πεδιάδος ανήκε στην επισκοπή Χερρονήσου. Έτσι η Κρήτη αποκόπτεται από τη Δύση και επανασυνδέεται με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τον λοιπό ορθόδοξο ελληνισμό.

Τους δύο πρώτους αιώνες της τουρκοκρατίας (1645-1856) ελάχιστα ήταν τα σχο-

Η Παιδεία στην Κρήτη κατά την Επανάσταση του 1821

(Απόσπασμα από το βιβλίο «Κρητών ΠΑΙΔΕΙΑ» του Μανόλη Μακράκη, Ηράκλειο 2013, κατόπιν ευγενούς αδειάς του συγγραφέα τον οποίον ευχαριστούμε θερμά)

Οκτώηχος.

Χρησιμοποιήθηκε ως διδακτικό βιβλίο

λεία που λειτούργησαν στην Κρήτη, κι αυτά μόνο στις μεγάλες πόλεις Ηράκλειο, Ρέθυμνο και Χανιά από τα τέλη του 18ου αιώνα. Την πρώτη αφορμή για ίδρυση των παραπάνω σχολείων έδωσαν Γάλλοι έμποροι, όπως μας πληροφορεί ο Σίμπερ.

Οι Τούρκοι κατακτητές ήταν τελείως αρνητικοί σε κάθε προσπάθεια για πνευματική πρόοδο του πληθυσμού και ειδικά του χριστιανικού. Έτσι επικρατούσε μεγάλη αγραμματοσύνη και το βαθύ σκοτάδι της αμάθειας απλωνόταν σ' όλο το νησί. Το πρόβλημα οξυνόταν από τα συχνά επαναστατικά κινήματα, τις αφορίες και γενικά την κακή οικονομική κατάσταση των Κρητών³: «Βασικές αιτίες της χαμηλής αυτής μορφωτικής στάθμης, η οποία δια τηρήθηκε μέχρι το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα, στάθηκαν οι συχνές επαναστάσεις, η αδιαφορία αν όχι εχθρότητα με την οποία οι τουρκικές αρχές αντιμετώπισαν την παιδεία, οι περιορισμένοι πόροι και η δαπανηρή συνύπαρξη δύο χωριστών συστημάτων εκπαίδευσης όπως η συμβίωση χριστιανών και μουσουλμάνων στον ίδιο χώρο το υπαγόρευε».

Οι ελάχιστοι που ήξεραν στοιχειώδη γραφή και ανάγνωση μάθαιναν τα λίγα κοινά γράμματα ή κολλυβογράμματα όπως τα έλεγαν, σε ιδιωτικές οικίες από ιδιώτες ή συχνότερα στα μοναστήρια με τη φροντίδα των καλογέρων από τα εκκλησιαστικά βιβλία Οκτώηχο και Ψαλτήρι που ήταν γραμμένα σε γλώσσα αρχαίζουσα, χωρίς καμιά μέθοδο διδασκαλίας. Στα πολλά μοναστήρια της Κρήτης είχαν αναπτυχθεί υποτυπώδεις μορφές σχολικής ζωής κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Στις πολυάριθμες αυτές μονές υπήρχαν πλούσιες βιβλιοθήκες, ιδιαίτερα στις μεγαλύτερες: Αρκάδι, Γωνιάς, Απανωσήφη, Απεζανών, Αγκαράθου, Τομπλου, ενώ υπήρχαν και ιδιωτικές βιβλιοθήκες. Σύμφωνα με τον ιστορικό Βασίλ. Ψιλάκη⁴: «Τα γράμματα εμαθαίνοντο εις τας πλάτους των ζώνων, όπου έγραφον ολίγα τινά με τα ππερά των καναβών, μόνον δε εις τα μεγάλα σπήθια ημπορούσαν να μαθαίνουν κάποτε ολίγη ανάγνωση και γραφήν και εις τα κοινόθια μοναστήρια, εις τα χωρία δε το πολύ πολύ ολίγη ανάγνωση, όχι όμως γραφήν».

Στο χωριό Θραψανό⁵ οι μαθητές ασκούσαν στη γραφή «εις την άμμον του ποταμού παρά το νεκροταφείον αφού την ισοπέδωναν ησκούντο με ξυλάκια εις την γραφήν καθώς και με κάρβουνο εις τα ωμοπλάτας των σφαζομένων ζώνων». Τα χρόνια εκείνα «η γραφή με κονδυλοφόρους από ππερά εις χάρτης κακής ποιότητας εθεωρείτο είδος πολυτελείας».

Η ανάγνωση περιοριζόταν στα παραπάνω βιβλία Οκτώηχο και Ψαλτήρι, μιας και δεν υπήρχαν αναγνωστικά και βασικός σκοπός της μάθησης ήταν η προετοιμασία ιερέων

Το πρώτο Ελληνικό Αλφαβητάρι τυπωμένο στη Βενετία το 1791

και ψαλτών. Η εκμάθηση εξαρτώνταν σχεδόν πάντα από τον ελεύθερο χρόνο του δασκάλου ή του ιερέα, ο οποίος πληρωνόταν συνήθως σε είδος από τους γονείς των μαθητών, δίδασκε σίτι του τις τέσσερις πράξεις της αριθμητικής καθώς επίσης ανάγνωση και γραφή από τα προαναφερόμενα βιβλία και το ανθολόγιο: «...Οι ευτυχήσαντες δε να εκμάθωσιν ή μάλλον να δύνανται να αναγινώσκωσι τούτο μετά τινος ευχερείας, κατετάσσοντο μεταξύ των εκπαιδευμένων της εποχής, απετέλουν την λογίαν τάξιν και εχρησιμοποιούντο και ως διδάσκαλοι άλλων... Εν τη οικία του ιερέως ή δασκάλου, ήτις εχρησίμευεν και ως σχολείον ουδέν σχολικών επίπλων ή διδακτικών όργανων ευρίσκειτο αντί θρανίων δε ενέετο χρήση σπανιότατα μεν καθισμάτων επιτοπίου κατασκευής, ως επί το πλείστον δε κορμών δένδρων ή και λίθων⁶».

Ας δούμε όμως πως περιγράφει, το 1817, την κατάσταση στην οποία είχαν περιέλθει οι Κρήτες με την τουρκική κατάκτηση και την ανυπαρξία σχολείων, ο Αυστριακός περιηγητής Σίμπερ⁷ (FW. Sieber): «Αδικοούνται οι καθ' ημάς Έλληνες και μάλιστα, διότι εξετάζονται υπερβολικώς ως προς τους εξαιρέτους προγόνους των και άνευ ακριβούς εκτιμήσεως των περιστάσεων αυτών συγκρίνονται προς εκείνους απρεπώς, ούτω ζημιούμενοι και βλαπτόμενοι. Ας αναλογισθί τις την χώραν εν ή ουδέν σχολείον, ουδεμία διδασκαλία, ουδεμία θρησκευτική διαπαιδαγώγησις υπάρχει... όπου ουδέν δίκαιον ιδιοκτησίας, ουδεις νόμος εμή δουλεία και ζυγός αδέστου κατακτητού. Ξένων και οθνείων διδασκάλων, αγρίας μεταχειρίσεως των υποταγέντων άρχει και επικρατεί, τότε η κρίσις του θα είναι ορθή».

Αποσπασματικές μόνο εκπαιδευτικές υπηρεσίες παρέχονταν αποκλειστικά με πρωτοβουλία ορισμένων ιδιωτών και της τοπικής εκκλησίας, αρωγός της οποίας ερχόταν συχνά το Οικουμενικό Πατριαρχείο το οποίο ενδιαφερόταν για την πνευματική κατάσταση των Κρητών. Αυτό συνάγεται και από την αποστολή, το έτος 1798, στο Μητροπολίτη Κρήτης χιλίων αλφαβηταρίων από την πατριαρχική τυπογραφία με την εντολή να τα διανεμή προς τους εν απάση τη επαρχία βιβλιόπωλους⁸. Από επιστολή που έστειλε ο Έφορος Μητροπολίτης Ηρακλείου Μελέτιος στο Μητροπολίτη Κρήτης Μάξιμο, το Νοέμβριο του 1798, με την οποία του γνωρίζει την αποστολή των προαναφερομένων 1000 αλφαβηταρίων για να τα διαθέσει στις επισκοπές και τα βιβλιοπωλεία και του ζητεί την καταβολή του ποσού που αναλογεί για τη ναυτολόγηση του βασικού ταρασανά, μαθαίνουμε ότι η επισκοπή Αρκαδικής (Ανατολικό Μονοφάτσι - Βιάννος) έλαβε αλφαβητάρια και χρεώθηκε 20 γρόσια. Άρα τα χρόνια εκείνα θα λειτουργούσαν στη Βιάννο σχολεία. Η επιστολή αυτή βρίσκεται στα ανέκδοτα εκκλησιαστικά έγγραφα των χρόνων της Τουρκοκρατίας⁹.

Σ' όλο το νησί βαθύ σκοτάδι αμάθειας επικράτησε, πνευματικό τέλμα, σε αντίθεση

με τον λοιπό ελλαδικό χώρο όπου παρουσιάστηκαν αξιόλογες πνευματικές κινήσεις που εξελίχθηκαν αργότερα στον ελληνικό διαφωτισμό. Αυτό μαρτυρούν τόσο ως διδακτικό βιβλίο οι απόψεις των διαφόρων περιηγητών που κατά καιρούς επισκέπτονταν το νησί όσο και η παρατήρηση του Π. Νικολαΐδη στο έργο του «Σύνοψις των εν Κρήτη διατρεξάντων». έτους 1824, στο οποίο αναφέρει χαρακτηριστικά: «Φέρει των όντι πόνος ψυχής το να διαλογίζεται τις ότι η μικροτέρα νήσος της Ελλάδος έχει δύο τουλάχιστον αυτόχθονας άνδρας με παιδείαν και λόγον, ενώ εκείνη της Κρήτης, ήτις είναι η μεγαλύτερη της, δεν έχει ουδένα ως πρέπει. Μόλις τοίνυν ολίγοι τινές από τους Κρήτας (και ούτοι ήσαν εξ εκείνων οίτινες κατώκουν τα τρία μεγάλα φρούρια) είχαν μικρόν τινά χαρακτήρα εμπόρου και ολίγας του κόσμου γνώσεις, ενώ το υπόλοιπον των συναδέλφων των εσήπετο εις απίδευσιαν ολοτελή¹⁰».

Η πρώτη γραπτή μαρτυρία για την ύπαρξη εκπαιδευτικής δραστηριότητας στην περιοχή της Βιάννου στα τέλη του 18ου αιώνα προέρχεται από την παραλαβή των αλφαβηταρίων που έλαβε η Επισκοπή Αρκαδικής (Βιάννου) και χρεώθηκε με 20 γρόσια.

Η Επανάσταση του 1821 στην Κρήτη

Οι Κρήτες, από τον Απρίλιο του 1821 μέχρι και το Σεπτέμβριο του 1829, έλαβαν ενεργό μέρος στην δεκάχρονη επανάσταση του 1821, με χιλιάδες θύματα και καταστροφές στο ζωικό και φυτικό κεφάλαιο αλλά και στο περιβάλλον, φυσικό και ανθρωπογενές. Απ' αυτόν τον πολύχρονο και πολυαιμακτο αγώνα το νησί βγήκε στάχτες & ερείπια οι ίδιοι δε συντετριμμένοι και αδικημένοι αφού η Κρήτη δεν συμπεριλήφθηκε στο ελεύθερο ελληνικό κράτος.

Το νησί παραχωρήθηκε από την Τουρκία και για δέκα χρόνια στην Αίγυπτο ως αντάλλαγμα για τις προσφερθείσες από τους Αιγυπτίους υπηρεσίες στην καταστολή της επανάστασης, στην Κρήτη και την Πελοπόννησο. Μετά την επανάσταση ο λαός της Κρήτης: «...ησυχολείτο εις την περισυλλογής των υλικών και ηθικών του δυνάμεων και προπαρασκευάζετο διά τους μέλλοντας αγώνας προς βελτίωσιν της εαυτού τύχης τούτου ένεκα δεν ηδύνατο να πράξει τι άξιον λόγου διά την εκπαίδευσιν μέχρι του 1866, μόνον δε οι ευπορούντες των κατοίκων και ευτυχήσαντες να κατανοήσων τα εκ της παιδεύσεως αγαθά απέστειλλον τα τέκνα αυτών εις την ελευθέραν Ελλάδα προς εκπαίδευσιν. Αλλ' οι τοιοούτοι και ολίγοι ήσαν και ολίγον επεδέδων επί του συνόλου του Κρητικού λαού¹¹».

1. Σταυρινίδη Νικολάου, Μεταφράσεις τουρκικών ιστορικών εγγράφων αφορώντων εις την ιστορίαν της Κρήτης, τόμοι 1-5, Ηράκλειον 1975-1985.
2. Τομαδάκη Νικολάου, Ιστορία της Εκκλησίας Κρήτης επί Τουρκοκρατίας (1645-1898). Α'. Αιτηγιά, εν Αθήναις 1974.
3. Καλλιτάκη-Μετριοπούλου Κάλια, «Η παιδεία στην Κρήτη 1868-1878. μια επισκόπηση». Πεπραγμένα του Ε' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου. Άγιος Νικόλαος 25 Σεπτ. - 1 Οκτωβρ. 1981, τόμος Γ'.
4. Ψιλάκη Βασιλείου, Η ιστορία της Κρήτης, τόμοι Α' - Γ'. Εν Χανίων 1899-1909.
5. Διήγησις του 95 χρόνου Εμ. Μουσταζή (Μουσταναγιώση) στο δάσκαλο του Θραψανού Δημ. Τσαγκαράκη στα τέλη του 19ου αιώνα, Γκραντ-τσιος Κων/νος. Σχολικός Ενθύμιον. Έκδοσις Δήμου Θραψανού, Ηράκλειον 2005.
6. Κρητική Πολιτεία, Ανωτέρα Δ/νσις της Παιδείας και της Δικαιοσύνης. Η εν Κρήτη Εκπαίδευσις Εν Χανίοις εκ του τυπογραφείου της Κρητικής Πολιτείας, 1904.
7. EW.Sieber «Reisenach der Insel Kreta in Jahre 1817» (Leipzig und Solar 1823, σελ. 103 κ.ε.) μετάφρ. Γ. Ζομπανάκη, Ε.Ε.Κ.Σ., τόμ. Β', σελ. 282-284).
8. Φανουράκης Ευμένιος. Ανέκδοτα εκκλησιαστικά έγγραφα των χρόνων της τουρκοκρατίας, περιόδ. Κρητικά Χρονικά, τ. 4, σελ. 231.
9. Κρητικά Χρονικά, τόμος Δ' (1950), σελ. 230-232 & Παπαδάκης Γεώργιος, «ΒΙΑΝΝΟΣ Διαχρονική πορεία από τα βάθη των αιώνων μέχρι σήμερα», εκδόσεις Σμυρνωτάκη, Αθήνα 2002.
10. Νικολαΐδης Π., ιστορική και κρητική σύνοψις των εν Κρήτη διατρεξάντων από της πώσεως του πρώτου διοικητού ταύτης υπέως Αφεντούλειφ μέχρι σήμερα (1824), σελ. 4.
11. Κρητική Πολιτεία, Η εν Κρήτη Εκπαίδευσις ο.ά.

ΦΟΥΝΟΠΩΡΙΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την 1η σελ.

Η Έκθεση αυτή, αξιολογεί τεκμήρια υψηλής ιστορικής και καλλιτεχνικής αξίας, προκειμένου να ανασυνθέσει νοηματικά και συγχρονιστικά το υπέρτατο αγαθό της Επανάστασης του 1821, την Ελευθερία, προσφέροντας στους επισκέπτες και τις επισκέπτριες προνομιακή πρόσβαση στα γεγονότα που οδήγησαν στην κατάκτησή της. Η έκθεση εκτείνεται σε τρεις διαφορετικούς χώρους:

Το Περιοσύνιο, στο ισόγειο του Μεγάρου της Βουλής, έξω από την Αίθουσα Ολομέλειας του Κοινοβουλίου, αποτελεί τον πρώτο εκθεσιακό χώρο, που λειτουργεί ως νοηματική εισαγωγή. Εκεί παρουσιάζεται η «Αφύπνιση του Ελληνισμού» (1770-1820).

Το κυρίως τμήμα της Έκθεσης αναπτύσσεται στον πρώτο όροφο του Μεγάρου της Βουλής, στην μεγαλοπρεπή Αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος», γνωστή ιστορικά με την ονομασία Αίθουσα «Τροπαίων και Υπασπιστών». Στην επιβλητική Αίθουσα Τροπαίων κυριαρχεί η μνημειακή ζωγραφική ζωφόρος με σκηνές από κομβικά πολεμικά και διπλωματικά επεισόδια της επαναστατικής περιόδου.

Στη διαδοχική, μικρότερη Αίθουσα Υπασπιστών μάς υποδέχονται οι προσωπογραφίες 14 αγωνιστών-προτεργατών της Ελληνικής Επανάστασης.

Για την επίσκεψη στη Βουλή τα ονοματεπώνυμα και οι αριθμοί ταυτοτήτων των επισκεπτών πρέπει να δηλωθούν προηγουμένως στο Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος της Βουλής.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021: Παρακολούθηση απογευματινής θεατρικής παράστασης.

Για κάθε παραπάνω δραστηριότητα ο καθένας πρέπει να έχει μαζί του:

α) την αστυνομική του ταυτότητα καθώς και

β) πιστοποιητικό εμβολιασμού ή πιστοποιητικό νόσησης ή βεβαίωση αρνητικού εργαστηριακού ελέγχου για κορωνοϊό COVID-19 με τη μέθοδο PCR εντός εβδομήντα δύο (72) ωρών πριν την είσοδο είτε ελέγχου ταχείας αντίδρασης αντιγόνου κορωνοϊού COVID-19 (rapid test) εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών πριν την είσοδο. Τα παιδιά κάτω των 12 ετών μπορούν να εισέρχονται με self-test (24 ωρών). Υποχρεωτική χρήση μάσκας.

Περισσότερες πληροφορίες και έγκαιρες δηλώσεις συμμετοχής, λόγω των περιορισμών που υπάρχουν, στην Πρόεδρο του Συλλόγου Φ.Φ.Φ. κα Ρένα Καντάκη, τηλ.6944223906 ή στην ταμία κα Μαρία Ντούζου, τηλ. 6971899224.

ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΦΟΥΡΝΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την 1η σελ.

Οι υποψήφιοι για μέλη του νέου Δ.Σ. ήταν οι :

Μανόλης Βελονάκης, Κωνσταντίνος Δεμέτζος, Ειρήνη Καντάκη-Γιαννοπούλου, Γεωργία Καντάκη-Παπουτσάκη, Μαρία Τουτουδάκη - Ντούζου, τα οποία και ομόφωνα εκλέχθηκαν από την Γ.Σ.

Αναπληρωματικά μέλη εκλέχθηκαν ομόφωνα: ο Δημήτρης Χατζηδάκης, η Βαρβάρα Φαλκώνη-Ανδριανάκη και ο Αντώνης Κωστόπουλος-Καντάκης.

Εξελεγκτική επιτροπή εξελέγησαν οι Κωνσταντίνος Φουντουλάκης, Γρηγόρης Παπουτσάκης και Γιάννης Δεμέτζος.

Στη συνέχεια έγιναν τοποθετήσεις από μέλη του Συλλόγου και διεξήχθη μια γόνιμη συζήτηση.

Στη συνεδρίαση των εκλεγμένων τακτικών μελών το νέο Δ.Σ. για τη διετία 2021-2023 συστήθηκε ως εξής: Πρόεδρος: Ρένα Καντάκη-Γιαννοπούλου, Αντιπρόεδρος: Κωνσταντίνος Δεμέτζος, Γραμματέας: Μανόλης Βελονάκης, Ταμίας: Μαρία Τουτουδάκη- Ντούζου, Μέλος: Γεωργία Καντάκη-Παπουτσάκη

Αναπληρωματικά μέλη: ο Δημήτρης Χατζηδάκης, η Βαρβάρα Φαλκώνη-Ανδριανάκη και ο Αντώνης Κωστόπουλος-Καντάκης.

Ευχή όλων είναι ο Σύλλογός μας να επιβιώσει στη δύσκολη περίοδο που διανύουμε και να τον αγκαλιάσουν πιο πολύ με την παρουσία τους και την ενεργό συμμετοχή τους οι νέοι μας που είναι και το μέλλον μας. Ρένα Καντάκη-Γιαννοπούλου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΜΕ ΑΡΤΟΚΛΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΑΦΕΝΤΗ ΧΡΙΣΤΟ

Ο Σύλλογός μας και φέτος τέλεσε εσπερινό με αρτοκλασία στην εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, στον αυλίο χώρο του Σχολείου στις 11/08/2021. Η αθρόα παρουσία των συγχωριανών μας, μας χαροποίησε ιδιαίτερα.

Τον εσπερινό τέλεσε ο εφημέριος του χωριού μας, παπα-Ιωάννης Ριέρα.

Στο τέλος του εσπερινού στους παρευρισκόμενους προσφέρθηκαν γλυκά και αναψυκτικά. Και του χρόνου με υγεία.

Ρένα Καντάκη

Εδώ Φουρνή...

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την 1η σελ.

συμπάθεια, πάει σε εκείνους οι οποίοι αν και θα ήθελαν να έλθουν δεν μπορούν, είτε για λόγους υγείας, είτε λόγω προχωρημένης ηλικίας, είτε για άλλους λόγους ανώτερους των δυνάμεων τους. Επίσης η θύμησή μας ταξιδεύει

15 Αυγούστου, στην Παναγία στο πάνω χωριό

σε αυτούς, οι οποίοι έφυγαν από την ζωή και οι οποίοι κάθε χρόνο ήταν παρόντες εμπλουτίζοντας και ομορφαινόντας το Φουρνιώτικο καλοκαίρι.

Δυσάρεστο επακόλουθο αυτής της επικρατούσας πανδημίας είναι ότι δεν πραγματοποιήθηκαν πολιτιστικές εκδηλώσεις από τους δύο Πολιτιστικούς Συλλόγους του χωριού μας. Λόγω των περιοριστικών μέτρων, για τις συγκεντρώσεις, οι Σύλλογοι αποφάσισαν να μη πραγματοποιήσουν μαζικές εκδηλώσεις για λόγους ασφάλειας. Ας ελπίσουμε ότι σύντομα θα περάσει αυτή η δοκιμασία, για να βρούμε ξανά τον βηματισμό μας και την κανονική πορεία και δραστηριότητα. Εξάφραση γι' αυτές τις μαζικές συγκεντρώσεις αποτελούσαν τα πανηγύρια του καλοκαιριού. Ως γνωστόν η Φουρνή διαθέτει πλήθος εκκλησιών, πολλές από τις οποίες γιορτάζουν την καλοκαιρινή περίοδο. Έτσι και φέτος τα πανηγύρια γιορτάστηκαν με αρκετό κόσμο να συμμετέχει στις τελευταίες των πανηγυριών, τιμώντας την μνήμη των Αγίων και συμμετέχοντες στις πανηγυρικές εκδηλώσεις.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ

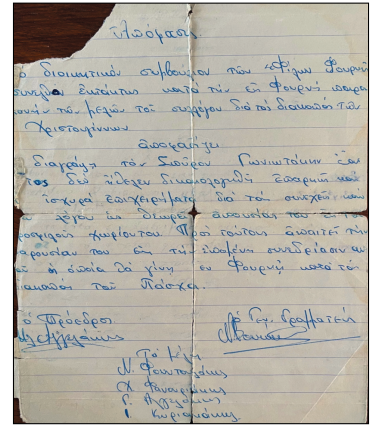
Αν ανατρέξουμε την δεκαετία του '60 - '70 βλέπουμε τη Φουρνή να έχει κόσμο με όλες τις γεγονιές του χωριού μας να είναι κατοικημένες με νοικοκυριά σε ζωντανία. Επίσης να υπάρχουν και να λειτουργούν τα περισσότερα παραδοσιακά επαγγέλματα και να καλύπτουν τις βιοποριστικές ανάγκες των κατοίκων. Βέβαια είχε αρχίσει η σταδιακή μείωση των μόνιμων κατοίκων, με τον θάνατο των παλαιότερων και την α-

πομάκρυνση των νέων για σπουδές και αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής.

Φοιτητές τότε, μια μεγάλη πλειοψηφία της νεολαίας του χωριού, περιμέναμε τις διακοπές των εορτών του Πάσχα, των Χριστουγέννων και του καλοκαιριού, για να έλθουμε στο χωριό περνώντας ευχάριστες ημέρες όλοι μαζί και με τις οικογένειές μας. Η καθημερινότητα στο χωριό περνούσε πολύ ευχάριστα, δημιουργώντας παρέες και χρησιμοποιώντας τρόπους διασκέδασης παραδοσιακούς και αποθήρευτους. Πολύ συνηθισμένη ήταν και η κυριακάτικη εκδρομή με λεωφορεία στην Ελούντα, για να κάνουμε το μπάνιο μας στο Τραχειλί και να κάνουμε την βόλτα μας στην παραλία της Ελούντας. Κατά καλή συγκυρία υπήρχαν δύο λεωφορεία με ιδιοκτήτες από την Φουρνή και έτσι εξυπηρετούμαστε με ευκολία.

Σε μια από τις παρεϊστικές συγκεντρώσεις μας στο χωριό ερρίφη η ιδέα να εκδώσουμε μια αθλητική εφημερίδα. Η εφημερίδα αποφασίστηκε να έχει το όνομα «Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ» και να εκδίδεται από τον ποδοσφαιρικό όμιλο. Εδώ αναφέρουμε ότι είχαμε οργανώσει μια ποδοσφαιρική ομάδα στο χωριό με την ονομασία «Π.Ο.Φ.», Ποδοσφαιρικός Όμιλος Φουρνής.

Η ομάδα έδινε αγώνες με άλλες ομάδες διπλανών χωριών με ευνοϊκά ως επί το πλείστον αποτελέσματα. Για αγωνιστικό χώρο η ομάδα χρησιμοποιούσε την πλατεία της Κεραπολίτισσας και τον περίβολο της Κεραπολίτισσας. Βέβαια και στα δύο μέρη μας κυνηγούσαν, στην μεν Κερατριάννα οι γείτονες, γιατί έ-

Η απόφαση διαγραφής

μπούρια μας και κάναμε πλάκες με ταξύ μας. Έτσι σε κάποια περίπτωση αποφασίστηκε να βγάλουμε μια απόφαση για να διαγράψουμε τον Σπύρο Νικ. Γωνιωτάκη από τον Σύλλογο εάν δεν δικαιολογούσε επαρκώς και με ισχυρά επιχειρήματα, όπως λέει η απόφαση, την συνεχόμενη απουσία του από το χωριό. Την απόφαση υπογράφουν ο Πρόεδρος Ηλίας Αγγελάκης, ο Γραμματέας Νικόλαος Φουντουλάκης και τα Μέλη Μιχάλης Φουντουλάκης, Χαράλαμπος Φαγουριάκης, Γεώργιος Αγγελάκης και Ιωάννης Κυριακάκης. Έτσι ευχάριστα και ανέμελα περνούσαν οι διακοπές στο χωριό και όταν τέλειωναν οι μέρες, έβλεπες σε όλων τα πρόσωπα ζωγραφισμένη την στενοχώρια της αποχώρησης από τα πατρώα εδάφη της Φουρνής και όλοι περίμεναν με αγωνία πότε θα έλθουν οι επόμενες διακοπές.

Ας σημειωθεί εδώ ότι αυτά τα φύλλα μας τα παραχώρησε ο Σπύρος Γωνιωτάκης και μας θύμισε τις παλιές εκείνες στιγμές της νεαρής μας ηλικίας.

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ - ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΑ

Σε ένα ζεστό και ξηρό καλοκαίρι πέρασαν φέτος τις καλοκαιρινές τους διακοπές οι παραθεριστές του φετινού καλοκαιριού.

Με θερμοκρασίες, που σε ορισμένες περιπτώσεις έφθαναν τους 38 με 40 βαθμούς, το καλοκαίρι φέτος μας ζέστανε για τα καλά. Ιδιαίτερα τις αρχές του Αυγούστου και τα μέσα του Σεπτεμβρίου επεκράτησαν ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες. Για βροχοπτώσεις βέβαια ούτε λόγος να γίνεται.

Τέλος Σεπτεμβρίου έπεσαν κάποια χιλιοστά βροχής, τα οποία δεν ήταν αρκετά ούτε να δροσερέψουν τη δίψασμένη γη.

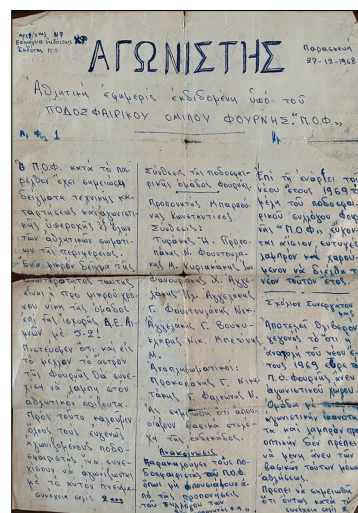
Πολύ μειωμένα προβλέπεται για φέτος η ελαιοπαραγωγή στο χωριό μας. Μετά την περυσινή μεγάλη παραγωγή, η διαφανόμενη φετινή παραγωγή θα είναι πολύ μικρή έως ελάχιστη. Αυτό οφείλεται κατά ένα μέρος στην παρεννομορφία της ελιάς, αλλά και στις δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Η έλλειψη βροχοπτώσεων, οι υψηλές θερμοκρασίες, που επεκράτησαν, επιδρούν δυσμενώς στην εξέλιξη της καρποφορίας της ελιάς.

Ας σημειώσουμε εδώ ότι και οι καλλιεργητικές φροντίδες, (κλαδέματα, οργώματα, ψεκάσματα, ποτίσματα), οι οποίες έχουν εγκαταλειφθεί από τους περισσότερους, συντείνουν σε αυτό το αποτέλεσμα.

ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ

Πραγματοποιήθηκε και φέτος η καθιερωμένη καλοκαιρινή αιμοδοσία από τον Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού μας «Η ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ». Η αιμοδοσία πραγματοποιήθηκε με την επιμέλεια, όπως πάντα, του γιατρού Γιώργου Κατρινάκη.

Η συμμετοχή, το ξαναγράφουμε, δεν είναι ικανοποιητική, αν και αυτές τις μέρες στο χωριό υπήρχε αρκετή νεολαία, η οποία θα μπορούσε να ανεβάσει τη συμμετοχή σε υψηλότερα επίπεδα.

1η σελίδα εφημερίδας

μπαινε η μπάλα στα χωράφια τους και τους χαλούσε τις καλλιέργειες, στην δε Κεραπολίτισσα ο ιερέας, γιατί λερώναμε τον περίβολο της εκκλησίας.

Το πρώτο φύλλο της εφημερίδας ασχολήθηκε κατά βάση με την ομάδα μας. Το κύριο άρθρο αναφέρεται στην πορεία της ομάδας, με ευμενική σχολία για την απόδοσή της και προτρέπει τους παίκτες να συνεχίζουν να αγωνίζονται με το ίδιο αγωνιστικό πνεύμα.

Επίσης αναφέρεται και η σύνθεση της ποδοσφαιρικής ομάδας. Στη δεύτερη σελίδα της εφημερίδας υπάρχει μια συνέντευξη με ένα παλαίμαχο ποδοσφαιριστή του Π.Ο.Φ., όπως αναφέρεται στην εφημερίδα, με διάφορες ερωτήσεις για την πορεία της ομάδας. Υπάρχει επίσης μια έκκληση για ανεύρεση αγωνιστικού χώρου και μία πρόβλεψη για την συμπλήρωση του Προ-πο.

Έτσι περνούσαν οι διακοπές στο χωριό ευχάριστα, ανέμελα και με την νεολαία να δίνει περισσότερη ζωή και κίνηση στο χωριό. Σε πολλές περιπτώσεις είχαμε και τα καλα-